№88 (1651)

Аўторак, 20 мая 2003 г.

Выдаецца з ліпеня 1995 г. на беларускай і рускай мовах

Перыядычнасць — 5 разоў у тыдзень

Кошт свабодны.

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб Колас

E-mail : nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Надвор'е

У Мінску сёння чакаецца ўдзень — +18...+20, дождж, уначы — +9...+11, без ападкаў; у Брэсце ўдзень — +16...+18, без ападкаў, уначы — +11...+13, дождж; у Гродне ўдзень — +16...+18, уначы — +10...+12, дождж на працягу сутак; у Віцебску ўдзень — +17...+19 дождж, уначы — +10...+12, без ападкаў; у Гомелі ўдзень — +25...+27, уначы — +16...+18, кароткачасовы дождж; у Магілёве ўдзень — +23...+25, уначы — +12...+14, на працягу сутак — без ападкаў.

www.meteo.by

У нас были все основания для победы в Конституционном суде

По инициативе депутатской группы "Республика" Палата представителей обратилась в Конституционный суд, чтобы он дал заключение, соответствуют ли Конституции платные медицинские услуги и помощь.

Для участия в заседании Конституционного суда председатель Палаты представителей В.Попов не нашел времени дать нам, депутатам В.Парфенович и В.Фролову, доверенность для представления Палаты представителей в Конституционном суде, что позволило заместителю премьер-министра В.Н.Дражину обратиться к суду с просьбой дать возможность правительству Республики Беларусь разобраться в сложившейся ситуации. У нас были все основания для победы в Конституционном суде, но чиновники ее не допустили.

После этого Советом министров были отменены постановления (№566 — 96 г., 1764 — 97 г., 1223 — 98 г., 954 — 2001 г., 871 — 2002 г.), которым предусматривалось много видов платных услуг и принято одно новое постановление (№556 — 2003 г.), которое предусматривает 38 видов платных услуг.

Пишите нам, изменилось ли что-нибудь в сфере платных услуг с отменой старых постановлений и введением нового?

Ждем ваших писем.

С уважением

В.ФРОЛОВ,
В.ПАРФЕНОВИЧ.

ПУЛЬС

«Ратуша» не здаецца

На 27 мая прызначана дата судовага пасяджэння па іску старшыні гродзенскай грамадскай арганізацыі "Ратуша" Аляксандра Мілінкевіча да адміністрацыйнай камісіі Ленінскага раёна.

Заява была пададзена ў суд Ленінскага раёна Гродна. Мілінкевіч аспрэчвае рашэнне камісіі аб накладанні на яго штрафу за парушэнне "Ратушай" парадку захавання паліграфічнага абсталявання — рызографа.

Нагадаем, што гэтае рашэнне камісія стала падставай для ўзбуджэння абласным упраўленнем юстыцыі іску аб ліквідацыі "Ратушы". Аляксандр Мілінкевіч настойвае на тым, што камісія не паставіла яго ў вядомасць аб разглядзе адміністрацыйнай справы.

У выпадку, калі суд Ленінскага раёна адменіць рашэнне адміністрацыйнай камісіі, аўтаматычна знікне фармальная юрыдычная прычына для ліквідацыі "Ратушы".

Ірына ЧАРНЯЎКА.

«Мітынг маўчання» ў Гродне

Каля 50 прадпрымальнікаў прынялі ўдзел у несанкцыянаваным мітынгу, які адбыўся ў Гродне 19 мая.

"Усе папярэднія звароты ў выканаўчыя і заканадаўчыя органы па справах прадпрымальнікаў не прынеслі ніякіх вынікаў, улады не чуюць — няхай нас пабачаць" — канстатавалася ва ўлётцы, распаўсюджанай на гродзенскіх рынках ад імя незарэгістраванага Руху дэмакратычных сіл "Гродзенскі выбар" напярэдадні акцыі. У ёй прадпрымальнікаў заклікалі прыняць удзел у так званым "Маўклівым мітынгу пратэсту".

На гэты заклік адгукнулася не больш за 50 чалавек. Але нават такая колькасць "маўклівых дэманстрантаў" на цэнтральнай плошчы горада выклікала нервовую рэакцыю міліцыі. Міліцыянты пад кіраўніцтвам начальніка Ленінскага РАУС Уладзіміра Сычэўскага спрабавалі выцесніць людзей з плошчы Леніна ў парк Жылібера. Затрыманняў не было.

Андрэй АДЛЯНІЦКІ.

ТЭМА ДНЯ

Пустое крэсла

Няўжо прафесіяналізм нашых дзяржчыноўнікаў дасягнуў сузор'я "Альфа-Цэнтаўра"?

Прадстаўніцтва юрыдычнай карпарацыі "American Bar Association" ў Рэспубліцы Беларусь сумесна з грамадскім аб'яднаннем "Незалежнае таварыства прававых даследаванняў" наладзілі днямі ў Мінску навукова-практычную канферэнцыю з фантастычнай для нашых часоў назвай — *"Выбарчае заканадаўства: параўнальны аналіз"*. Чаму з фантастычнай? — спытаеце вы. А таму, што ва ўмовах прававога нігілізму цяперашняй беларускай дзяржавы і блізкага да нуля даверу насельніцтва да выбарчых камісій усіх узроўняў пра "чэсныя, адкрытыя, справядлівыя і адказныя" выбары, аб якіх ішла размова на канферэнцыі, у нашай краіне можна толькі марыць.

А паглядзіце, паважаныя спадарства, якое сузор'е з'ехалася на канферэнцыю ў Мінск у канцы мінулага тыдня! Гэта легендарны **Рональд Гулд**, намеснік старшыні Цэнтральнага камітэта па правядзенні выбараў і рэферэндумаў Канады, — той самы Гулд, чые падручнікі ў Беларусі на працягу 90-х гадоў размнажаліся "дзедаўскім" метадам. І **Джэральд Мітчэл**, кардынатар Еўрапейскай сеткі ў падтрымку выбарчай сістэмы і дэмакратыі, — той самы Мітчэл, які ў свой час напісаў і ўкараніў у практыку "Дапаможнік па назіранні за выбарамі АБСЕ" і распрацаваў метадалогію ацэнкі ўзроўню дэмакратыі ў краіне. У Мінску выступалі і адказвалі на пытанні таксама **Джэрард Чжая**, сенатар з Польшчы, **Андрэй Бузін**, старшыня міжрэгіянальнага аб'яднання выбаршчыкаў з Расіі, **Іштван Касэгі** з Венгрыі, **Ваня Скораў** з Харватыі і іншыя.

Запомнілася выказванне сенатара з Польшчы, які параўнаў Канстытуцыю "дэмакратычнай" краіны са "зручным пінжаком" для грамадзян і адначасова з "карсэтам" для прадстаўнікоў улады, які стрымлівае апошніх ад супрацьпраўных дзеянняў. Запалі ў памяць і словы Рональда Гулда, які сказаў, што "немагчыма прадставіць, каб у хакеі ігракі ці ўладальнікі клуба кіравалі суддзямі падчас гульні", маючы на ўвазе, якую функцыю і якія паўнамоцтвы павінен мець у сапраўднай дэмакратычнай дзяржаве Цэнтрвыбаркам.

Шмат чаго карыснага я запісаў у свой сшытак, уважліва слухаючы выступоўцаў і час ад часу кідаючы погляд, гаворачы фігуральна, на пустое крэсла, прызначанае для прадстаўнікоў улады...

З беларускага боку ў міжнароднай канферэнцыі ўдзельнічалі былыя спікеры Вярхоўнага Савета **Мечыслаў Грыб і Станіслаў Шушкевіч**, дэпутат Вярхоўнага Савета 13-га склікання **Павел Знавец**, адвакат **Вера Страмкоўская**, дэпутат ППНС **Валеры Фралоў**... А вось галоўнага лічыльніка галасоў у краіне Лідзію Ярмошыну і яе намесніка Мікалая Лазавіка, не гаворачы ўжо пра міністраў, нельга было знайсці ў зале нават праз дапамогу тэлескопа. Няўжо іхні прафесіяналізм узняўся так высока, што звёў іх зусім у сузор'е "Альфа-Цэнтаўра"?

Шчыра кажучы, заўсёды лічыў, што чалавек мусіць вучыцца ўсё сваё жыццё. І рабіць гэта яму патрэбна, каб не адстаць ад рухаючага сямімільнымі крокамі навукова-тэхнічнага прагрэсу і сусветнай грамадскай думкі. Апошнія гады часта сустракаюся з нязменным атрыбутам разнастайных канферэнцый і семінараў, якія ладзяць у нас міжнародныя арганізацыі, адсутнасцю на іх прадстаўнікоў дзяржавы, ці, калі быць больш дакладным, выканаўчай улады, нягледзячы на тое, што іх заўсёды туды запрашаюць.

Узгадваю ў гэтай сувязі старажытнагрэчаскага філосафа Сакрата, які гаварыў, што ён ведае толькі тое, што нічога не ведае. А быў Сакрат, дарэчы, у рэальнасці адным з самых дасведчаных і адукаваных асоб свайго часу. Тым не менш не саромеўся сказаць пра сябе такое... Таксама ўзніклі ў мяне ў памяці і такія словы французскага імператара Напалеона I — "Дурань мае вялікую перавагу перад чалавекам адукаваным, таму што заўсёды задаволены самім сабой".

Не хачу абражаць высокіх дзяржаўных чыноўнікаў, сярод якіх, дарэчы, шмат нядрэнных людзей. Але ў мяне складваецца ўражанне, што яны проста баяцца "засвяціцца" ў "непатрэбнай" кампаніі і раззлаваць свайго патрона. Інтарэсы краіны тут, відавочна, стаяць у канцы спіса...

Алесь СІЛІЧ.

НЕЗАВИСИМАЯ ЭКСПЕРТИЗА

Дрожжевой феномен белорусской экономики

Состояние нашей экономики, которую называют переходной, у всех на глазах перешло в очередной белорусский феномен. Несмотря на то, что половина субъектов хозяйствования являются устойчиво убыточными, белорусская экономика который год дает рекордные для всей Европы приросты. Растет, словно тесто на дрожжах.

Как нам сообщают официальные статистики, за первый квартал текущего года в сравнении с аналогичным периодом прошлого года ВВП возрос на 5,6%, производство потребительских товаров — на 8,2%, объем внешней торговли — на целых 29,1%. Наши с вами реальные денежные доходы также продолжают неуклонно и быстро расти — 12%.

Правда, общая сумма убытков за квартал составила 167,5 млрд. руб., рентабельность продукции — всего 7,3%. На 1.04.2003 г. на складах скопились запасы готовых изделий на 1336 млрд. руб., или 73% среднемесячного выпуска. Их впору объявить стратегическими с целью обеспечения национальной, экономической, продовольственной, энергетической и прочей безопасности. Сами понимаете, на какой случай.

Можно добавить, что размеры дебиторско-кредиторской задолженности таковы, что все друг другу должны. В долгах, как в шелках. Платежеспособность предприятий как отношение денежных средств на их расчетных счетах к просроченной кредиторской задолженности составляет 16%, в сельском хозяйстве — 2,5%. Но предприятия, против всяких правил, получают кредиты и работают.

Задаешься вопросом: насколько же реальны официально декларируемые приросты, подтверждаются ли они в окружающей нас действительности увеличением реального жизненного уровня населения? Или сей статистический экономический феномен насквозь бумажный, выведенный и приписанный? Но, вероятно, эти вопросы наших статистиков не волнуют.

Главное, правительство нащупало "точки роста". По инерции с общей тенденцией выросла и официальная безработица. По сравнению с соответствующим периодом прошлого года она увеличилась на 30 тыс. человек, или с 2,6 до 3,3%. Однако в развитых странах и 4% считаются полной занятостью. Цены возросли на 8,1%, но это из-за броска с места в карьер тарифов на услуги ЖКХ. А ликвидация перекрестного субсидирования этих услуг — мера сугубо рыночная.

Очередной раз нажали на предпринимателей — текут еще соки. Подняли в 8 раз налог на землю, расширили круг товаров, облагаемых налогом с продаж, и сам налог подняли — глядишь, доходная часть бюджета страны перевыполнена на 4,1%. И Бог с ним, с налогом на прибыль, если прибыли нет. Обберем производителей и потребителей с другой стороны. Белорусская экономика может работать и без прибыли. Как и сельское хозяйство — без зарплаты. В этом действительно "белорусское чудо".

С этой стороны резервы белорусской экономики поистине неисчерпаемы. К тому же она, как выясняется, еще чрезвычайно сильно социально ориентирована. Социальной помощью у нас охвачено порядка 40% граждан, в то время как в развитых странах она предоставляется всего для 7—12% счастливых обывателей.

Доведение этого показателя до рыночного уровня может дать толчок к еще большему росту директивных показателей. Надо помнить, что инвестициям в основной капитал за год велено вырасти на 18%. Здесь нас выручат российские олигархи и арабские шейхи, которые будут руководствоваться постановлением Совмина РБ от 20.03.2003 г. "Об инвестиционной деятельности в Республике Беларусь".

Ну а с ростом доходов населения к концу года на 7—8%, учитывая, что за последние годы они растут двухзначными процентами, и вовсе не проблема. Выполним и перевыполним. Тем более что зарплата в условиях рынка — коммерческая тайна.

Было бы совсем хорошо, если б граждане регулярно читали или слушали о наших статистических успехах. А то ведь не хотят. Или не верят. Руководствуются поневоле своим кошельком. Сколько на его содержимое можно купить после уплаты налогов, оплаты за квартиру, услуг ЖКХ? Видят, что на пропитание уходит до 70 и более процентов зарплаты. И не верят в дрожжевой белорусский феномен на фоне множащихся "лежачих" предприятий, мизерных зарплат.

А вот что углубляется процесс расслоения и поляризации людей по уровню жизни, уровню доходов, весьма заметно. Одни, особенно под "крышей власть предержащих", живут достаточно сытно, в коттеджах, ездят на новых иномарках. Другие — все больше простые труженики, — от зарплаты до зарплаты, от пенсии до пенсии. Для первых сегодня задача — идеологически подковывать вторых. Для вторых — "единые нормативы социальных стандартов" и прочая идеологическая колбаса, включая и статистическую пыль в глаза.

Борис ЖЕЛИБА,
доктор экономических наук.

ВАНДАЛІЗМ

Адны аберагаюць, другія вынішчаюць

На пачатку мая мы, сябры Кансерватыўна-Хрысціянскай партыі, прыйшлі ў Курапаты на талаку. Ачышчалі ўрочышча ад смецця і хмызняку, узнаўлялі паламаныя крыжы, паўсюдна натыкаючыся пры гэтым на свежыя сляды несканчонага вандалізму: кастрышчы, спілаваныя і распілаваныя, "па-гаспадарску" падрыхтаваныя да вывазкі магутныя сосны, знявечаныя — дзеля соку — камлі бяроз. Непадалёк ад пагорка з каменем — вялізная куча будаўнічага друзу, вывернутая з самазвала, кіроўца якога, відаць, праявіў цуды "творчага натхнення" і эквілібрыстыкі (сумняваюся, што задарма), каб з цяжкай машынай ускараскацца на лясное ўзвышша між густога зарасніку.

На жаль, звыклая гэта карціна доўжыцца на працягу многіх год. Нацыянальны Некропаль, дзе ляжаць тысячы і тысячы бязвінных ахвяр сталіншчыны, які занесены ў дзяржаўны рэестр помнікаў гісторыі, да гэтай пары не ахоўваецца. Парадак тут падтрымліваецца клопатам саміх грамадзян — неравнадушных людзей рознага веку. Не кажу ўжо пра сапраўды гераічную эпапею абароны мемарыяла ад поўнага вынішчэння падчас пашырэння МКАД.

Тады ўлады тлумачылі (і відавочна — няшчыра) пракладку новай кальцавой дарогі праз Курапаты "эканамічнай мэтазгоднасцю": маўляў, весці яе згодна з даўнейшым праектам — у абыход урочышча, па паралельнай МКАД старой бетонцы — надта дорага, а ў дзяржавы лішніх грошай няма. Гэты "жалезны" аргумент аб беднасці дзяржавы, якая між тым дазваляе сабе будаваць спартыўныя палацы для выбраных, дарыць "мерседэсы" чыноўнікам і рабіць шмат яшчэ якой "эканоміі" ў гэтым жа духу, пацвярджаўся дубінкамі амапаўцаў па спінах абаронцаў святых магіл. Нядаўна стала вядома пра новы захад: упрытык да курапацкага лесу на полі, па якім везлі на пакаранне смерцю мноства людзей, задумана ўзвядзенне шыкоўнага пасёлка для багатых — са здзеклівай да памяці закатаваных назвай "Солнечный".

Але і гэтага, відаць, камусьці мала. Памятаеце хаця б са школьных падручнікаў старажытнарымскага сенатара Сцыпіёна па мянушцы Афрыканскі? Аб чым бы ён ні пачынаў прамову ў сенаце, няўхільна заканчваў яе адной, поўнай нянавісці фразай, скіраванай супраць славутага егіпецкага горада: "А ўсё-такі Карфаген павінен быць зруйнаваны!".

Хіба не тое адбывалася і адбываецца ў наш час у Курапатах? Дагэтуль з упартасцю, вартай лепшага прымянення, робіцца ўсё, каб любым спосабам затаптаць памяць аб ахвярах таталітарызму, пашкодзіць святому месцу, сціснуць яго, абкарнаць.

...Мы прайшлі метраў 500 праз лясны масіў перпендыкулярна МКАД, выйшлі да старой бетонкі — той самай, па якой весці кальцавую ў абыход Курапат ўлады яшчэ не так даўно абвяшчалі нібыта немэтазгодным. Божа літасцівы, што мы ўбачылі! Цяпер ужо на гэтай самай бетонцы, як і раней на будаўніцтве кальцавой, — аўрал і "працоўны энтузіязм": гудзе-раве магутная тэхніка, зноў на прылеглай тэрыторыі Курапат карчуецца лес I катэгорыі, не падлеглы вынішчэнню. Прыкладна на 10-метровай паласе ўздоўж дарожнага палатна, дзеля яго пашырэння, павалены і вывозяцца магутныя дрэвы. Учыняецца новае беззаконне: ад мемарыяльнай зоны зноў адхоплены ладны кавалак, без розгаласу адчужаецца частка запаведнай тэрыторыі. Цікава, што і "мэтазгоднасць", і "эканамічная магчымасць" пры высокім начальніцкім хаценні раптам аднекуль адразу знайшліся! Прычым другі бок бетонкі чамусьці будаўнікоў не цікавіць, хаця якраз там — вялікая бязлесная паласа, прыдарожныя бярозы яшчэ некалькі год таму ссечаны, і пашырэнне дарожнага палатна абышлося б куды дзешавей. Але ж хто гэта бярэ пад увагу, калі дзяржаўны вандалізм робіцца нормай?

Мы з сябрамі, — а гэта шчырыя рупліўцы святой справы, што ахвяруюць і сілы, і вольны час на добраўпарадкаванне Народнага мемарыяла — Ангеліна Масюта, Ала Шылава, Аліна Дуброўская, Тамара Сакольчык, Жана Цішурова, Пётр Шашкель, Віктар Скрабец і іншыя, стаўшы сведкамі нядобрага дзейства, не хаваем абурэння новым замахам на спакой замучаных продкаў. Абураюцца і многія жыхары нашага мікрараёна. Больш за тысячу сваіх подпісаў яшчэ раней, падчас пракладкі МКАД, паставілі яны пад пратэстам супраць вандалізму на тэрыторыі святыні.

...Днямі, як вядома, адбылося яшчэ адно злачынства: знішчана дзесяць крыжоў на магілах, зноў парушаны памятны знак — дар народу Беларусі ад народа Злучаных Штатаў Амерыкі дзеля Памяці.

А мінулым суботнім днём ладзілася чарговая талака. Зроблена вялікая работа. І так — штосуботу (пачатак аб 11-й гадзіне). Прыходзьце, людзі добрыя! Калі можна, то са сваім рыштункам. Разам будзем працаваць, узнаўляць разбуранае, аберагаць нашу балючую Памяць.

Уладзімір ЮХО,
сябра Кансерватыўна-Хрысціянскай партыі — БНФ,
жыхар мікрараёна "Зялёны Луг-7" г.Мінска.
Фото IREX/ProMedia.

БЕЗ ОБИНЯКОВ

Дорогая дешевая культура

На минувшей неделе А.Лукашенко посетил Академию искусств в Минске. Такой "раздачи слонов" ни на одном посещении еще не было. В ходе визита он пообещал, что рассмотрит вопрос о выделении дополнительных площадей Академии, а также кредитных средств для финансирования работ и разработок талантливых студентов вуза при условии, что "это будет настоящее творчество и оно будет востребовано". "Государство было и остается финансовым гарантом развития культуры и искусства", — подчеркнул А.Лукашенко.

В то же время Александр Григорьевич отметил, что *"государство поддерживает культуру в той степени, в какой она развивает сознание и душевные свойства людей. Если искусство не пробуждает лучшие чувства, духовно не обогащает человека и не облагораживает общество, то тогда оно не нужно обществу"*.

Это выглядит весьма интересно. С одной стороны, государство остается финансовым гарантом культуры, с другой — только в той степени, в которой культура "развивает и пробуждает". То есть степень финансирования культуры определяет ее показатель нужности государству.

Бюджет Республики Беларусь 2003 года предусматривает общие расходы на культуру, искусство и кинематограф в размере 42.582.195,5 тысячи белорусских рублей. Казалось бы, неплохо — чуть более 21 миллиона долларов. Может быть, это и значительная поддержка культуры, но... На национальную оборону в бюджете заложено 299.748.686,9 тысячи руб. (около 150 млн. долларов). На правоохранительные органы — 508.950.506,9 тысячи руб. (почти 255 млн. долларов). Вот и говори после этого о важности культуры!

Кстати, в нынешнем году, по словам А.Лукашенко, в Беларуси планируется создать три новых фильма. *"Это должен быть конкурентоспособный товар. Мало просто снять, нужно уметь еще и продать"* — такое условие поставил Александр Лукашенко нашим кинематографистам.

Все правильно и по-ленински — "важнейшим из искусств для нас является кино". Правда, все забывают про историческое продолжение этой фразы: "Пока не изжита неграмотность". Неграмотность у нас вроде бы изжита. Поэтому на весь белорусский кинематограф — в том числе и на три новых фильма — в бюджете есть только 3.625.504,7 тысячи рублей. В пересчете на стандартный курс доллара ($1 = BYR 2000) — немногим меньше двух миллионов "зеленых". Если бы эти цифры увидел кто-нибудь из Голливуда, он бы умер со смеху, узнав, что ВЕСЬ наш кинематограф финансируется так, как у них ОДИН стандартный боевик без привлечения знаменитых актеров.

Хорошо хоть, на остальную культуру и искусство оставили 38.366.576,7 тысячи руб. — это подраздел общего раздела бюджета "Культура и искусство, кинематография". Примерно 19 миллионов долларов. Зато подраздел "органы внутренних дел" из раздела "Правоохранительные органы" потянул на 213.341.309,7 тысячи руб. Примерно 106,5 миллиона долларов. Да, правоохранительные органы в нашей стране более чем в пять раз приоритетнее культуры.

А ведь говорили же умные люди: "Лучше сначала тратить деньги на культуру и образование, чем потом — на тюрьмы и правоохранительные органы". Не получается у нас так... Культура вместе с образованием (на него в бюджете заложено 402.464.901,1 тысячи руб. или чуть больше 201 млн. долларов) финансируются из бюджета в размере примерно 223 млн. долларов. А правоохранительные органы — 255 млн. долларов. Вот такая арифметика.

Совершенно непонятно, как при таких бюджетных расходах на культуру Лукашенко может обещать Академии искусств "кредитные средства для финансирования работ и разработок талантливых студентов вуза". Разве что для этого придется залезть в Резервный фонд президента Республики Беларусь. В этом году, согласно бюджету, в него заложено 213.315.925,5 тысячи рублей. То есть примерно те же 106,5 миллиона долларов, что и на органы внутренних дел.

Все цифры взяты из официальных источников совершенно легальным путем. Закон о бюджете на 2003 год вывешен на официальном сайте белорусского Минфина. Расходы республиканского бюджета по функциональной бюджетной классификации по разделам и подразделам — это приложение 3 к Закону о бюджете. Кто желает — может проверить сам.

Стоит еще раз вспомнить слова Александра Лукашенко: *"Государство поддерживает культуру в той степени, в какой она развивает сознание и душевные свойства людей"*. Какая поддержка — такая и культура. А вообще: все ли покупается за деньги?

Сергей ПУЛЬША.
(www.naviny.by).

Затрыманы 10 нелегальных мігрантаў з Кітая

Непадалёку ад вёскі Навахрусты Крупскага раёна супрацоўнікі аддзела Дзяржаўтаінспекцыі мясцовага РАУС затрымалі 10 грамадзян Кітая, якія не мелі ўязных віз і рэгістрацыі.

Як паведамілі БелаПАН ва ўпраўленні інфармацыі і грамадскіх сувязей МУС Беларусі, нелегалаў на мікрааўтобусе "Фольксваген" перавозіў 31-гадовы непрацуючы мінчанін.

У адносінах да затрыманых нелегалаў складзены адміністрацыйныя пратаколы. Вырашаецца пытанне аб іх дэпартацыі з краіны.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

У Беларусі заведзена яшчэ адна крымінальная справа супраць журналіста

13-га мая пракуратура Столінскага раёна завяла крымінальную справу супраць заснавальніка і галоўнага рэдактара газет "Вечерний Столин" і "Правінцыялка" А. Ігнацюка. Яго абвінавачваюць у парушэнні арт. 369 КК РБ — "знявага прадстаўніка ўлады". Гэты артыкул прадугледжвае пакаранне за публічную знявагу прадстаўніка ўлады ў сувязі з выкананнем ім службовых абавязкаў.

Крымінальная справа была заведзена на падставе заявы старшыні Столінскага райвыканкама У. Пашкевіча, які палічыў, што некалькімі публікацыямі газета "Вечерний Столин" зняважыла ягоныя гонар і годнасць. Пракурор Столінскага раёна дарадца юстыцыі Ф. Гузіч, разгледзеўшы матэрыялы праверкі, прыйшоў да высновы, што А. Ігнацюк "дапусціў публічныя знявагі" У.Пашкевіча "ў звязку з выкананнем ім службовых абавязкаў". У сваёй пастанове Пракуратура не канкрэтызуе, у якіх менавіта публікацыях журналіст парушыў закон, аднак заяўляе, што сабраныя даныя "ўказваюць на прыкметы злачынства, прадугледжанага арт. 369 КК РБ".

Напрыканцы красавіка раённы суд ужо разглядаў іск кіраўніка Столінскага раёна да незалежнай газеты аб абароне гонару і годнасці. Суд задаволіў іск У.Пашкевіча і абавязаў рэдакцыю "Вечернего Столина" выплаціць 2 мільёны рублёў на карысць старшыні райвыканкама. Цяпер, калі суд прызнае А. Ігнацюка вінаватым у парушэнні арт. 369 КК РБ, яму можа пагражаць штраф альбо папраўчыя работы тэрмінам да 2 гадоў, арышт тэрмінам да 6 месяцаў альбо абмежаванне волі тэрмінам да 3 гадоў.

26-га лютага выпуск газеты "Вечерний Столин" быў прыпынены на тры месяцы ў адпаведнасці з загадам міністра інфармацыі М.Падгайнага, пасля таго як газеце было вынесена 2 папярэджанні за парушэнне арт. 5 Закона аб друку. Аднак, з 28 красавіка выхад газеты быў адноўлены: міністр інфармацыі задаволіў заяву А.Ігнацюка аб зняцці з газеты карных санкцый з прычыны цяжкага фінансавага становішча выдання. З таго часу выйшлі яшчэ тры нумары выдання. У той жа час міністэрства папярэдзіла, што ў выпадку чарговага парушэння заканадаўства без дадатковага папярэджання будзе распачаты працэс закрыцця выдання.

Нагадаем, што А.Ігнацюк таксама з'яўляецца заснавальнікам і галоўным рэдактарам газеты "Правінцыялка", выданне якой было прыпынена 18 красавіка зноў жа па загадзе міністра інфармацыі.

Грамадскае аб'яднанне "Беларуская асацыяцыя журналістаў" не раз падкрэслівала, што лічыць недапушчальным выкарыстанне артыкулаў Крымінальнага кодэкса ў дачыненні да журналістаў. Канфлікты, звязаныя з абаронай гонару і годнасці, павінны вырашацца ў грамадзянска-прававым парадку. БАЖ падкрэслівае, што Крымінальны кодэкс РБ сёння забяспечвае падвойную абарону прадстаўнікоў улады: акрамя агульных артыкулаў аб знявазе і паклёпе (арт.188, 189), існуюць асобныя артыкулы, якія дадаткова абараняюць годнасць прэзідэнта і прадстаўнікоў улады (арт. 367, 368, 369). БАЖ па-ранейшаму настойвае на дэкрыміналізацыі артыкулаў аб дыфамацыі і ў першую чаргу — тых, што супярэчаць канстытуцыйным прынцыпам роўнасці ўсіх грамадзян краіны перад законам і судом.

Прэс-служба
Грамадскага аб'яднання
"Беларуская асацыяцыя журналістаў".

Первейшая задача — изменение Избирательного кодекса

Уважаемые граждане страны!

Мы, депутаты парламента, члены депутатской группы “Республика”, члены организационного комитета движения “Граждане за достойную жизнь” искренне благодарим Вас за многочисленные звонки после нашего обращения к Вам, за ваши добрые слова, за моральную поддержку. В своих обращениях Вы спрашиваете: “Чем мы можем помочь вам?”.

Первейшей задачей движения является изменение избирательного законодательства с целью сделать выборы честными и справедливыми.

Мы рассчитываем на вашу поддержку, которая, на наш взгляд, могла бы выразиться в следующем.

1.Организовывайте инициативные группы по сбору подписей под обращением граждан за изменение избирательного законодательства Республики Беларусь, вступайте в них сами и вовлекайте своих друзей и знакомых.

2.Встречайтесь с депутатами Палаты представителей от ваших округов по время приемов. Они — наши коллеги, это по сути своей здравомыслящие, опытные, разбирающиеся во многих вопросах люди. Организовывайте встречи с ними. Собирайте подписи под наказом избирателей вашему депутату Палаты представителей с требованием поддержать инициативу по изменению избирательного законодательства.

3.Обратитесь к членам избирательных комиссий на ваших избирательных участках. Помогите им понять, что участие в фальсификации результатов выборов является нарушением закона и создает условия для нашей убогой жизни.

4.Наберитесь сил, почитайте Конституцию Республики Беларусь, сравните то, что записано в ней, с тем, что делается в стране. Обращайтесь в суды, если считаете, что ваши права нарушаются.

5.Присоединяйтесь к нашему движению “За достойную жизнь”, вступайте в партии и общественные организации, выбирая их по своим взглядам. У нас в стране уже существует большое количество таких организаций, помогайте им набирать силу.

6.Направляйте свои предложения в газету “Народная воля” и другие средства массовой информации.

7.Обращайтесь к нашим координаторам по областям:

Брестская область — Анатолий ЛЕВКОВИЧ, тел. 8-0296-52-00-20;

Барановичи — Геннадий САХОНЧУК, тел. 8-0296-51-37-09;

Витебск — Геннадий МУРАТОВ, тел. 2 И 853 или 22-83-82;

Гродненская область — Дмитрий ИВАНОВСКИЙ, тел.44-64-80 или 2-97-14;

Гомельская область — Андрей ТОЛЧИН, тел. 55-93-71 или 47-96-96;

Могилевская область — Андрей КУРАКОВ, тел. 8-0296-24-30-12;

Минская область:

Борисов — Анатолий БУКАС, тел.3-94-21, 8-0296-39-42-11;

Жодино — Александр ВОЛЧАНИН, тел. 7-52-14.

Пишите нам. Ваша поддержка нам очень нужна. Успехов Вам, удачи в добрых делах, здоровья и терпения.

Оргкомитет движения “За достойную жизнь”.

ПУЛЬС

Майская «талака» на радзіме Сікоры

Найлепшым чынам ушанавалі сёлета землякі памяць славутага беларускага садавода Івана Сікоры на ягонай радзіме, у вёсцы Малыя Алашкі Шаркоўшчынскага раёна.

Супрацоўнікі культурна-асветніцкага цэнтра імя Язэпа Драздовіча ў Германавічах арганізавалі добраўпарадкаванне старой сікораўскай сялібы. Скарыстаўшы майскае пацяпленне, яны разам з прадстаўнікамі розных раёнаў Віцебшчыны абрэзалі падмерзлыя галіны садовых дрэў, пабялілі ствалы яблынь і груш, навялі парадак у кветніку, зрабілі новае застрэшша на хаце Сікоры, прыбралі двор.

У час наведвання музея легендарнага садавода, які меў перапіску з Львом Талстым, госці з розных куткоў вобласці сустрэліся з сынам селекцыянера Віктарам Іванавічам, які шчыра падзякаваў землякоў і прыезджых за дзейсную памяць пра бацьку. Выведзеныя ім пароды пладовых дрэў да гэтага часу прыносяць карысць садаводам Беларусі, Польшчы ды іншых краін свету.

Інваліды — за дастойнае жыццё

“За дастойныя пенсіі”, “Абарона правоў інвалідаў — не на словах, а на справе!”.

Гэтыя і іншыя лозунгі трымалі ў руках віцебскія інваліды-калясачнікі, якія адзначылі пікетам Міжнародны дзень абароны правоў інвалідаў.

Сабраўшыся на плошчы Леніна (найбольш роўнай у горадзе), інваліды выказалі свае прэтэнзіі да ўлады (як мясцовай, так і цэнтральнай), якая не дапамагае людзям, страціўшым ногі, вырашаць іх праблемы.

У Віцебску, напрыклад, не створаны ўмовы для перамяшчэння інвалідных калясак і людзей з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі. На гарадскіх маршрутах няма ніводнага аўтобуса ці тралейбуса, куды мог бы падняцца інвалід-калясачнік. Не толькі ў старых раёнах горада, але і ў дамах новабудоўляў шмат высокіх парогаў, крутых прыступак і лесвіц. Гэта перашкаджае інвалідам-калясачнікам наведваць дзяржаўныя і медыцынскія ўстановы, магазіны і аптэкі.

Удзельнікі пікета падкрэслівалі, што ў іх няма ўтрыманскіх настрояў. Яны вельмі хацелі б знайсці надомную працу, але не могуць гэтага зрабіць.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

Смуткуюць беларускія татары

Беларускае грамадскае аб’яднанне татар “Зікр уль-Кітаб” разам з Мусульманскім рэлігійным аб’яднаннем у Рэспубліцы Беларусь штогод праводзіць у траўні жалобныя вечарыны з нагоды сталінскага генацыду ў Крыме, які пачаўся над татарамі адразу пасля пераможнага салюта ў Севастопалі ў траўні 1944 года. Усяго за 60 гадзін было дэпартавана з Крыма 194.111 татар, з іх, як сведчаць гісторыкі, загінула 46 працэнтаў.

Вечар смутку і жалобы адбыўся ў гэтым годзе 16 траўня ў Мінскім Доме ветэранаў. Ён адкрыўся з чытання адпаведнай малітвы і гімна крымскіх татар “Я даў клятву”, які праспяваў гурт дзяўчынак у нацыянальным адзенні. Раздзялілі смутак і жалобу прадстаўнікі розных нацдыяспар, пражываючых на Беларусі. Прысутнічаў і выступіў паўнамоцны пасол Турцыі Алі Вуал Октэм.

Мікола ЛАВІЦКІ.

СЛОВЫ І СПРАВЫ

Абяцаў, абяцаў, абяцаў...

Апошнім часам толькі і чуеш: Лукашэнка будзе балатавацца на трэці прэзідэнцкі тэрмін, хоць гэта і супярэчыць Канстытуцыі. Знаўцы сцвярджаюць, што будзе праведзены рэферэндум па чарговай змене Асноўнага закона, што дазволіць Аляксандру Рыгоравічу ажыццявіць сваё жаданне. Хаця, калі разабрацца, дык ён, па-мойму, у прэзідэнцкім крэсле ўжо і так трэці тэрмін. Першы — з 1994 па 1999 год, другі — з 1999 па 2001 год, трэці — з 2001 года.

Многа гаворыцца пра неўтаймаванае жаданне Лукашэнкі быць “вечным царом” і мала — пра галоўнае: як ён выконвае свае абяцанні. А гэта ж для палітыка — самае асноўнае. Таму давайце пацікавімся, як Аляксандр Рыгоравіч трымае сваё слова.

Успомнім, што Лукашэнка абяцаў яшчэ перад першым прэзідэнцкім тэрмінам у 1994 годзе. З той пары мінула амаль дзевяць гадоў. Часу больш чым дастаткова, каб рэалізаваць свае задумы, аб якіх публічна гаварыў на ўвесь свет.

Такім чынам, бяром у рукі “Тэзісы праграмы кандыдата ў прэзідэнты Рэспублікі Беларусь А.Лукашэнкі”, яго выказванні ў друку за 1994 год.

1.Абяцаў спыніць рост цэн

Вось вытрымка з “Тэзісаў праграмы кандыдата ў прэзідэнты Рэспублікі Беларусь А.Лукашэнкі” за 1994 год:

“Забяспечыць:

...спыненне росту цэн і збядненне насельніцтва...

Стабілізацыя цэн будзе ажыццяўляцца паслядоўным правядзеннем наступных мерапрыемстваў:

— устанаўленне дзяржаўнага кантролю за цэнаўтварэннем, каб выключыць рост прыбытку за кошт павышэння цэн;

— прадастаўленне права кантролю за цэнамі на спажывецкія тавары і паслугі грамадскім арганізацыям і іх падтрымка з боку дзяржавы;

— ...кіраўнікі прадпрыемстваў і арганізацый пры парушэнні дзяржаўнай палітыкі цэн будуць прыцягвацца да суровай адказнасці, у тым ліку і крымінальнай".

Кажуць, абяцанага тры гады чакаюць. Але ж з той пары, калі А.Лукашэнка першы раз балатаваўся на пасаду прэзідэнта, прайшло ўжо амаль дзевяць гадоў, а цэны як скакалі, так і скачуць. Зноў толькі абяцанні. На нарадзе аб так званым адзіным нарматыве сацыяльнага стандарта па абслугоўванні насельніцтва, што адбылася ў красавіку, Аляксандр Лукашэнка сказаў: “Рынкавага разбою ў цэнаўтварэнні на сацыяльна значныя паслугі насельніцтву не павінна быць”.

Сапраўды — не павінна быць. Але што мы бачым на самай справе?

Возьмем хоць бы мінулы год. Вось як раслі спажывецкія цэны па месяцах. У студзені іх рост склаў у параўнанні з адпаведным перыядам папярэдняга года 148 працэнтаў, у лютым — 147,6, сакавіку — 145,7, красавіку — 145,1, маі — 144,5, чэрвені — 143,5, ліпені — 142,9, жніўні — 143,4, верасні — 142,2, кастрычніку — 139,6, лістападзе — 137,8, у снежні — 134,8. У сярэднім за мінулы год цэны падскочылі на 142,6 працэнта.

Як бачым, за леташні год спажывецкія цэны павялічыліся амаль у паўтара раза. А як выраслі тарыфы на камунальныя паслугі! І ці чулі вы, паважаныя чытачы, каб Аляксандр Рыгоравіч прыцягваў “да суровай адказнасці” кіраўнікоў за такі “танец цэн”? Я не чуў.

Чуў толькі, як Лукашэнка ў чарговы раз абяцаў спыніць рост цэн, а дакладней — павышэнне тарыфаў на камунальныя паслугі. Што ж, летам, можа, яны і пратрымаюцца. А восенню, зімой?

Ды што казаць пра рост цэн! Не так крыўдна было б, калі б апераджальнымі тэмпамі павышалася зарплата, раслі памеры пенсій, стыпендый, іншыя выплаты. Колькі ў нас людзей, якія не могуць звесці канцы з канцамі? Раней той жа настаўнік, атрымаўшы зарплату, спакойна працягваў працаваць. Сёння ў яго галаве кожны дзень мроіцца адна думка: як, як дацягнуць да наступнай зарплаты?

2.Абяцаў разграміць карупцыю і злачынцаў...

Чытаем тыя ж “Тэзісы праграмы кандыдата ў прэзідэнты Рэспублікі Беларусь А.Лукашэнкі” за 1994 год. У тым жа раздзеле “Забяспечыць” ёсць такі пункт:

2.Барацьба з карупцыяй, разгром мафіёзных структур, якія кіруюць у дзяржаве.

І далей: “...Галоўным напрамкам барацьбы са злачыннасцю стане навядзенне жорсткага парадку перш за ўсё у самой дзяржаўнай машыне. Для гэтага:

— органы дзяржаўнай улады і кіравання, праваахоўная сфера будуць ачышчаны ад асоб, якія маюць дачыненне да сумніўных здзелак, што дыскрэдытуюць уладу ў вачах народа;

...будуць прыняты меры па ўзмацненні адказнасці дзяржаўных чыноўнікаў, практыка пакарання за службовыя злачынствы будзе ўзмоцнена".

Тут варта прыгадаць яшчэ інтэрв’ю А.Лукашэнкі газеце “Рэспубліка” 21 чэрвеня 1994 года. Карэспандэнт задае пытанне:

— Дапусцім, вы станеце прэзідэнтам. Якія першыя ўказы вы падпішаце?

— Першы ўказ — кадравы. Усіх жулікаў і злодзеяў вымецем з улады, — адказаў А.Лукашэнка.

Але спачатку вернемся да абяцанняў Аляксандра Рыгоравіча “ўчыніць разгром мафіёзных структур, якія кіруюць у дзяржаве”. Здавалася, на гэта быў скіраваны ўвесь пафас яго выступленняў. Шкада толькі, што гаварыў Рыгоравіч палымяна, а вось канкрэтных захадаў для барацьбы з карупцыяй — кот наплакаў. Некаторыя з тых, каго Лукашэнка адкрыта называў карупцыянерамі, апынуліся побач з ім на кіруючых пасадах. Сёння нямала начальнікаў, якіх можна смела назваць карупцыянерамі. Афіцыйная зарплата — з гулькін нос, а глядзіш — катэдж у два-тры паверхі вырас за лічаныя месяцы, шыкоўныя кватэры ў дзяцей, іншамаркі, адпачынак — не на Нарачы, а як мінімум на Кіпры.

Не сакрэт: сёння многія ў начальнікі ідуць не для напружанай работы, а каб яшчэ ўхапіць тое, што не паспелі раскрасці. Той жа старшыня калгаса ведае: праз год-два яго здымуць, а таму галоўнае — паспець “прыхватызаваць” нейкі трактар, машыну, цішком нарыхтаваць будматэрыялаў для катэджа, пад які забраніраваны ўчастак пад горадам. Ды што старшыні калгасаў? На ўсіх узроўнях карупцыянер паганяе карупцыянерам.

А што ж стала са злачынствамі? Калі ў 1990 годзе іх было здзейснена 75.690, у 1994 — 120.254, дык у 2002 годзе — 132.900. Гэта толькі па статыстыцы, а колькі не выяўлена?

У канцы сакавіка гэтага года Аляксандр Лукашэнка прыняў з дакладам Генеральнага пракурора Віктара Шэймана. І вось што той паведаміў: летась пракуратурай праведзена больш за 12 тысяч агульнанадзорных праверак, па выніках якіх вынесена звыш чатырох тысяч пратэстаў на незаконныя рашэнні і дзеянні “должностных лиц”. Па патрабаваннях пракурораў каля 20 тысяч парушальнікаў заканадаўства і правоў грамадзян прыцягнуты да адказнасці. Адчуваеце, які разгул чыноўнікаў і беззаконня! Гэта вам не ў 1994 годзе!

Выступаючы ў парламенце з пасланнем Нацыянальнаму сходу, Аляксандр Лукашэнка папракаў дэпутатаў, якія паставарылі нейкіх “структурак”, захапілі плошчы ў Верхнім горадзе і “сдают в аренду напропалую”, атрымліваючы па 30—40 тысяч долараў у год. Вось такое, значыць, адбылося “ачышчэнне органаў улады і кіравання ад асоб, якія маюць дачыненні да сумніўных здзелак, што дыскрэдытуюць уладу ў вачах народа”.

Хто не разумее: не змог А.Лукашэнка выканаць свае абяцанні наконт навядзення “жорсткага парадку перш за ўсё ў самой дзяржаўнай машыне”.

3.Абяцаў кампенсацыю ўкладаў насельніцтва

І зноў вернемся да “Тэзісаў праграмы кандыдата ў прэзідэнты Рэспублікі Беларусь А.Лукашэнкі” за 1994 год. Чытаем:

“Рэалізацыя сацыяльнай палітыкі будзе ажыццяўляцца на наступных напрамках:

...Індэксацыя працоўных укладаў насельніцтва".

Дзе ж тая індэксацыя?

Вядома, што інфляцыя з’ела амаль усе ўклады грамадзян у банках, якія яны берaглі на чорны дзень ці на пахаванне. Тэма вяртання тых укладаў ужо нагнала аскому, але справа так і не зрушылася з месца. Няма ні машын, ні тэлевізараў, ні халадзільнікаў, якія ў свой час абяцаў А.Р.Лукашэнка.

Нядаўна, падчас “прамой лініі” з чытачамі газет “Советская Белоруссия” і “Комсомольская правда”, Аляксандр Рыгоравіч даў даволі цікавы адказ на пытанне жыхара Нясвіжа. А пытанне было такое: “Хацеў бы даведацца, як і калі будуць кампенсаваны ўклады ўкладчыкам, якія, маю на ўвазе пенсіянераў, адкладвалі на чорны дзень нейкую тысячу, за якую сёння не могуць нічога купіць?”. Вось што ён адказаў: “Вы ведаеце, што ў нас прыняты парадак кампенсацыі ўкладаў. Мы кампенсуем ўклады старажылам нашым, удзельнікам Вялікай Айчыннай вайны... Калі б былі лішнія грошы ў бюджэце, дык мы гэта адразу зрабілі б. Але прыходзіцца рабіць гэта паступова... Таму пачакайце, пакуль прыйдзе ваша чарга... Што датычыцца таго, што грошы абясцэніліся, ну дык прабачце, так здарылася. Пытанне, як кажуць, не да мяне, здарылася гэта пры распадзе Савецкага Саюза”.

Заўважце: якая рыторыка, які пафас быў у Лукашэнкі каля дзевяці гадоў таму і як гэта ўсё выглядае зараз.

Вядома: тая кампенсацыя ўкладаў, якую цяпер выдаюць людзям, — гэта капейкі, што і выклікае незадаволенасць, абурэнне. Аднак вырашаць праблему пасутнасці Аляксандр Рыгоравіч, калі меркаваць па яго адказе жыхару Нясвіжа, ужо не збіраецца.

Як самі людзі ўспрымаюць гэту кампенсацыю? Вось што піша ў рэдакцыю мінчанка Ю.Паўлава: “Мае бацькі зрабілі ўклад на маё імя ў суме 5 тысяч рублёў. У той час за такія грошы можна было купіць легкавы аўтамабіль... Днямі я звярнулася ў банкі і даведалася, што мне налічана кампенсацыю ў суме... 23 тысячы рублёў. За іх можна купіць кнігу ці аплаціць толькі частку камунальных плацяжоў за адзін месяц... Вось такая кампенсацыя. Шкада пакаленні тых, хто сумленна ўсё жыццё працаваў на карысць Радзімы”.

Не, улада не чуе голасу пакрыўджаных людзей. А калі хто паспрабуе выступіць, сабрацца на мітынг, шэсці — у ход ідуць дубінкі, найбольш актыўных кідаюць за краты.

4. Абяцаў прыцягнуць да кіравання прафесіяналаў

З “Тэзісаў праграмы кандыдата ў прэзідэнты Рэспублікі Беларусь А.Лукашэнкі” за 1994 год:

“Як дасягнуць мэтаў?.. За кошт прыцягнення да кіравання эканомікай і грамадствам прафесійных і, галоўнае, нераўнадушных людзей”.

А каго прыцягнуў?

Галоўным банкірам стаў вясковы будаўнік, міністрам аховы здароўя — пенсіянерка, камунальшчыкам — ... А як расцаніць тое, што пэўны час курыраваў ва ўрадзе беларускую навуку і культуру экс-палкоўнік? Вядома, што нават у былыя савецкія часы падобнае не рабілася.

Успомнім, якую ацэнку сваім кадрам даваў аднойчы сам Лукашэнка (цытыты — пад здымкамі справа).

Нядаўна падчас селектарнай нарады па веснавой сяўбе, Аляксандр Рыгоравіч так характарызаваў кадры: “Гэтыя... кіраўнікі думаюць, што прэзідэнт кулаком стукне, хтосьці прыедзе і раздасць ім нейкія грошы, і яны будуць спакойна прыходзіць да 12 на працу, у 4 гадзіны гэтую працу заканчваць і спакойна папіваць самагон і ляжаць пад плотам”.

Вось такія прафесіяналы цяпер у модзе. Падкрэслю, што вышэй прыведзеныя ацэнкі кадраў належаць самому Лукашэнку.

5. Абяцаў свабоду слова

З прэс-канферэнцыі А.Лукашэнкі пасля першага тура прэзідэнцкіх выбараў (“Рэспубліка”, 28 чэрвеня 1994 года).

“У выпадку перамогі каманда Лукашэнкі гатова гарантаваць усім работнікам сродкаў масавай інфармацыі ліквідацыю манаполіі дзяржавы на СМІ, адмову ад палітычнай цэнзуры, а таксама спыненне праследаванняў журналістаў па палітычных матывах”.

А што робіцца? Скажыце, калі ласка, чаму пасля абрання Лукашэнкі прэзідэнтам:

— з’явіліся “белыя плямы” ў газетах?

— не адменена манаполія дзяржавы на СМІ?

— спынена выданне шэрагу незалежных газет?

— асуджаны журналісты Маркевіч, Мажэйка, Івашкевіч?

— многія работнікі СМІ затрымліваюцца і збіваюцца падчас выканання сваіх службовых абавязкаў па асвятленні мітынгаў, іншых акцый апазіцыі?

— для дзяржаўных газет льготныя тарыфы на паслугі распаўсюджвання, для незалежных — значна вышэйшыя, проста непад‘ёмныя.

***

Ды што і казаць, пустым гукам засталіся амаль усе абяцанні Аляксандра Лукашэнкі. Цвёрда трымае ён толькі адно — “я за цывілізаваным светам свой народ не павяду”. Што ж, і гэта добра бачна. І ёсць вынік — за мінулы год насельніцтва Беларусі зменшылася больш чым на пяцьдзесят тысяч чалавек. Знік, можна сказаць, цэлы раён. І ўлады — ні гу-гу. Трагедыя! Крыкам трэба крычаць, вінаватых у выміранні нацыі прыцягваць да адказнасці, а не рабіць выгляд, што нічога не здарылася.

Калі А.Лукашэнка будзе і далей кіраваць дзяржавай — хана ёй будзе. Прабачце за катэгарычнасць і моцны выраз, але я ў гэтым упэўнены.

Васіль АНТОНАЎ.
Фота IREX/ProMedia, БелТА.

Віцэ-прэм’еру Андрэю Кабякову: “Вельмі шмат разважанняў, размоў... шмат вельмі гаворыцца, але мала робіцца”.

Міністру (ужо былому) **замежных спраў Міхаілу Хвастову**: “Складці дакуменцік, падкінуць прэзідэнту, пастаяць за спінай, калі даверчыя граматы прымаюцца, — і кропка”.

Міністру працы і сацыяльнай абароны Антаніне Моравай: “Пры ўсёй сваёй павазе да вас як да жанчыны, сёння выніку няма ніякага. Вы захапіліся чубайшчынай у краіне. І больш шуму, гвалту, больш плётак, чым справы”.

Міністру прамысловасці Анатолю Харлапу: “У мяне ўсё больш і больш уражання, што вы стаміліся... Ніводны ўласнік сабе такога разбою не дазваляе, як у нас на дзяржаўных прадпрыемствах. Зарплата, ільготы... дзяўчаты ў кароткіх спадніцах, кава, гарбата і іншыя пытанні, парылкі, бані і гэтак далей”.

АНТИРЕКЛАМА

«Кодак» в белорусском исполнении

Умер истинный фотолюбитель. Помню, в розовом детстве “нащелкаешь” снимков какой-нибудь “Сменой”, купишь в магазине проявитель, закрепитель и фотобумагу, запрешься в ванной и ... окунаешься в таинство рождения фотографии. Сегодня окунаться в таинство никто не хочет, подавляющее большинство наших сограждан с радостью отдается сети услуг фотогигантов “Фуджи”, “Коника”, “Кодак”. Решил отдаться и я, а точнее, стать участником акции “Вы платите только за те снимки, которые вам нравятся”, организованной самой продвинутой на нашем рынке компанией “Кодак”.

Суть акции, если кто-то не знает, в том, что компания берет на себя обязательство отпечатать все фотографии с заранее проявленной пленки, а клиент наделяется правом заплатить только за те, качество которых его устраивает.

Юлия Богоявленская, работница “Кодака” в пункте, который находится в подземном переходе над станцией метро “Октябрьская”, похоже, регулярно “забывает” о широко разрекламированной компанией акции. Если заказчик не знает о ней, то ему и не напоминают. Не успел я назвать свою фамилию, как конверт с готовыми фотографиями уже лежал на столе, а юркие пальцы Юли уже почти выбили общую сумму за ВСЕ фотографии на кассовом аппарате. Я все же успел среагировать и буквально взмолился: “А как же акция?” — “Ах да!” — невозмутимо вздохнула Юля и предоставила-таки мне возможность ознакомиться с отпечатками. Три из тридцати трех фотографий я забраковал, заплатил за тридцать снимков и ушел. Но на этом мои приключения не закончились...

На следующий день я с удивлением обнаружил, что с 36-кадровой пленки в “Кодаке” почему-то не отпечатали два кадра, причем, по закону подлости, именно те, на которых были изображены герои моего интервью, снимки которых мне были нужны в первую очередь. “Почему?” — спросил я у Юли, когда вновь посетил кодаковскую секцию. “Вы же участник акции, — вновь невозмутимо ответила Юля, — а значит, мы не отпечатали снимки плохого качества”. Вглядевшись внимательно в кадры на пленке и, не обнаружив “плохого качества”, я оформил повторный заказ на эти два кадра. Юля предложила мне забрать два готовых снимка 2 мая после 16.00, не извинившись, кстати, за задержку...

Направляясь за снимками, я, признаться, немного нервничал, но шел с надеждой. Как оказалось, она мне не пригодилась. 2 мая в вышеназванной секции “Кодака” можно было только поцеловать замок. День, обозначенный в квитанции, был “неожиданно” объявлен выходным.

Фотографии обрели хозяина только на следующий день, 3 мая. Качество фотографий, заметил я, вспоминая прежние доводы работницы “Кодака”, было превосходным. Вспомнил я и о том, что в своем телевизионном рекламном ролике “Кодак” обещает печатать ВСЕ (!!!) фотографии заказчика.

В общем, я сделал вывод о том, что почти любая западная компания, придя на наш рынок, приобретает наши национальные черты. Чтоб не скучно нам было! А то представишь себе, что все четко, все по правилам и вовремя, как в Америке, так скучно становится. А так бегаешь, волнуешься, удивляешься. Веселуха! Даешь *наш* “Кодак” вместо *их* “Кодака”!

А если кому-то не нравится, так можно и детство розовое вспомнить — в ГУМе закрепитель с проявителем купить, в ванной запереться и печатать, печатать, печатать...

Александр СИЛИЧ.

Унікальным дубровам у прыгарадзе Гомеля пагражае вусень

Каранціннай зонай тэрмінам на 10 дзён аб’яўлены з 19 мая тэрыторыі Каранёўскай эксперыментальнай базы і унікальных дуброў у Волатаве пад Гомелем.

Тут пачалася авіяцыйная апрацоўка масіваў біялагічна чыстымі прэпаратамі. Спецыялісты спадзяюцца такім чынам абараніць іх ад пражорлівых вусеняў, якія практычна поўнасцю з’ядаюць лісце дрэў і нясуць ім фактычнае выміранне.

Масавае распаўсюджванне небяспечных шкоднікаў зазначаецца ўжо другі год запар. Паводле апошніх звестак, іх колькасць гэтай вясной перавышае нарматыў у 10 разоў. Вучоныя ацэньваюць сітуацыю як пагражальную. Паводле слоў навуковага супрацоўніка Інстытута лесу Нацыянальнай Акадэміі навук Галіны Емяльянчык, прычына масавага распаўсюджвання вусеняў — комплексная, але галоўнае — гэта істотная змена клімату, што назіраецца ў апошні час. Цёплыя зімы і не па-беларуску гарачае лета ствараюць на рэдкасць спрыяльныя ўмовы для развіцця і паўнавартаснага жыцця шкоднікаў.

Наталля ВАСІЛЕВІЧ.

Не лавіце рыбку ў Мінску

Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя заклікала грамадзян на працягу найбліжэйшага года ўстрымацца ад рыбнай лоўлі на ўчастку Свіслачы ад Камсамольскага возера да парку імя Горкага, дзе была праведзена ачыстка ракі, каб зберагчы запасы выпушчанай тут нядаўна спецыялістамі рыбы.

Пры гэтым Мінпрыроды нагадвае, што парушэнне правілаў аматарскага рыбалоўства цягне за сабой адміністрацыйную адказнасць.

Падчас ачысткі ўчастка Свіслачы ад Камсамольскага возера да Цэнтральнага дзіцячага парку імя Максіма Горкага рыба пайшла ў Чыжоўскае вадасховішча альбо ніжэй па цячэнні. Пасля заканчэння ачысткі з Камсамольскага возера ў раку стаў паступаць малакаштоўны маладняк акуня, плоткі і ярша. Для найхутчэйшага аднаўлення рыбных рэсурсаў і стварэння ўмоў для аматарскага рыбалоўства супрацоўнікі Мінскага камітэта прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя на пачатку мая выпусцілі ў Свіслач 1.400 карпаў (280 кілаграмаў), 1.000 шчупакоў (250 кілаграмаў) і 25.000 карасёў (500 кілаграмаў).

Марат ГАРАВЫ.

Бяда ў вёсцы: вірусны гепатыт

Ужо восьмы школьнік, што захварэў на вірусны гепатыт, выяўлены за месяц у Індурскай сярэдняй школе (Гродзенскі раён). Усе хворыя дзеці шпіталізаваны ў абласную інфекцыйную бальніцу. Іх лячэнне можа заняць месяц, а працэс рэабілітацыі расцягнецца на год.

“Сітуацыя выглядае вельмі сур’ёзнай, мы канстатуем перадуспышкавы ўзровень захворвання. Калі колькасць хворых дасягне 10 чалавек, мы будзем вымушаны зачыніць школу”, — паведаміла БелаПАН выканаўца абавязкаў галоўнага дзяржаўнага ўрача Гродзенскага раёна Алена Цікота.

Усяго ў школе навучаецца 250 чалавек. Паводле слоў Алены Цікоты, прычынай захворвання сталі антысанітарныя ўмовы, у якіх пражывалі дзеці. Чацвёра з хворых жылі ў двухпавярховым шматкватэрным доме ў вёсцы Ясқевічы, дзе медыкі выявілі эпіцэнтр хваробы. Па выніках аналізаў зробленых медыкамі, захворванне перадавалася “выключна кантактна-бытавым шляхам”.

“Медыкі наведалі гэтую вёску, карціна жахлівая — бруд вакол дамоў, смецце. Але жыхары нават не адчынілі медыкам дзверы”, — адзначыла Алена Цікота.

Іван ПАЎЛЁНАК.

Незабыўны вобраз

20 верасня споўніцца 100 гадоў ад дня нараджэння выдатнай беларускай паэткі Наталлі Арсенневай. З нагоды юбілею ГА “Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны” выпусціла кішэнны каляндарык (дызайн мастака Ігара Марачкіна) з выявай Наталлі Арсенневай і радком з яе верша “...была ты, ёсць і будзеш, Беларусь!” Выкарыстаны невядомы фотаздымак віленскага перыяду жыцця паэткі з фондаў Беларускага дзяржаўнага архіва літаратуры і мастацтва, які нідзе дагэтуль не друкаваўся.

Запытвайце каляндарык у сядзібе ТБМ, што на вуліцы Румянцава, 13 у Мінску.

Ірына ЛЯКСЕЕВА.

ВОЗВРАЩАЯСЬ К НАПЕЧАТАННОМУ

Коттедж не приватизирован

“Читал ли Скакун Столыпина?” — под таким заголовком 15 мая в “Народной воле” была напечатана статья кандидата сельскохозяйственных наук Михаила Шломы. Для подтверждения своих мыслей автор привел такой факт: мол, работая руководителем экспериментальной базы “Тулово”, И.Л.Александрович построил за счет хозяйства коттедж, который, уходя из хозяйства, приватизировал. Все правильно, кроме одного — коттедж И.Л.Александрович, который теперь работает в областных структурах, не приватизировал, он попрежнему находится на балансе экспериментальной базы “Тулово”, что под Витебском.

Народная Воля 20 МАЯ 2003 г.

СЛЫШАЛИ?

Польша — восходящая сила новой Европы?

Польша выступила с неожиданной и важной инициативой. Она предложила Германии и Дании направить свои войска в Ирак в оккупационную зону, находящуюся под ее контролем. Это вызвало широкий резонанс в Европе, особенно в Германии.

Выходящая в Берлине газета "Бэ-Цет" написала: *"Неожиданно для многих в Европе появилась новая держава, которая называется Польша. Ее сила зиждется на солидарности с США, с тамошней польской общиной, а также на гордости нации, которой не смогли сломать хребет ни немцы, ни русские. По дороге в Вашингтон министра обороны ФРГ Петера Штрука застал неожиданный призыв Варшавы направить в польский административный сектор Ирака польско-датско-германский контингент, с тем чтобы внести в дело стабилизации положения в этом районе нечто большее, чем добрые пожелания об установлении мира.*

Отвергнуть этот призыв было бы трудно и — весьма неразумно. Только глупец может полагать, что польский ход был сделан без согласования с Вашингтоном. Обращение к Германии — это не что иное, как очередная попытка возвратить Берлин на путь трансатлантической добродетели и, тем самым, благоразумия. На этот раз наводить мосты уготовано Польше. Для Шредера и Фишера — это поистине великолепный шанс".

Газета "Миттельдойче цайтунг" сделала такой вывод: *"У Германии двоякое отношение к Польше. Восточных и западных немцев объединяет некоторое высокомерие по отношению к своему соседу. Теперь ситуация, видимо, меняется. У Польши лучшие отношения с США, чем у Германии, давно являющейся частью Запада. Это уже революция. Польская инициатива, в рамках которой Варшава призывает Германию разместить свои войска в Ираке, в очередной раз свидетельствует о том, что мы действительно живем в условиях нового миропорядка".*

Тему продолжила газета "Пассауэр нойе прессе": *"С каждым днем "старая" Европа все больше убеждается в том, что разглагольствования американцев о "новой" Европе — не шутка. Сначала Польше предоставляют статус "лидирующего государства" в послевоенном Ираке".*

Ряд немецких изданий довольно болезненно отреагировало на предложение Польши. Так, газета "Франкфуртер рундшау" отметила: *"Вовсе не обязательно быть сторонником теории заговора, чтобы отметить: оскорбление было преднамеренным. Не важно, какой бес попутал Польшу, этого новоявленного "отличника" "новой" Европы, вознамерившегося привлечь Германию, решительного противника войны, к военному участию в реализации американских планов в постсаддамовском Ираке, все это было сделано не без предварительных консультаций с США. Поскольку Берлину приходится тщательно следить за тем, чтобы не сделать ни единого шага, который мог бы послужить оправданием абсолютно неприемлемой войны, то ответ на польское предложение может быть только один: мы в этом участвовать не будем".*

Итальянская газета "Коррьере делла сера" пишет: *"Военное и политическое присутствие в Персидском заливе Польши стало одной из больших неожиданностей послесаддамовской эпохи. И не только потому, что "доктрина Буша" предполагает вознаграждение для друзей и наказание для противников или критиков, таких как Франция, Германия и Россия. Но и потому, что Буш-младший видит в Польше восходящую силу "новой Европы", своеобразную Германию среди бывших коммунистических стран.*

Администрация Буша установила особые отношения с Польшей уже тем, что предоставила Варшаве кредит размером в 3,5 миллиарда долларов за то, что та закупит американские, а не французские или британские истребители-бомбардировщики. Кроме того, Вашингтону удалось подвигнуть три крупных американских концерна — "Дженерал моторс", "Локхид" и Моторола" — инвестировать в экономику Польши еще шесть миллиардов долларов. Из-за этих договоренностей Франция уже упрекнула Польшу в том, что та стала "троянским конем" США в Европе".

Надо заметить, что Польша послала в Ирак всего около двухсот солдат.

Это спецназовцы из подразделения "Гром", особый взвод химической защиты, а также команда военного корабля "Ксаьвер Черницкий", который входил в сводную эскадру, контролирующую в Персидском заливе соблюдение эмбарго ООН против Саддама Хусейна.

Варшавские газеты, поместившие их фотографии на первых страницах, пестрели гордыми заголовками: *"Наши ребята бьют Саддама Хусейна"*. А премьер-министр страны Лешек Миллер с неменьшей гордостью заявил:

"Я могу официально подтвердить, что военнослужащие "Грома" провели на юге Ирака несколько успешных операций. Потерь не было. Действия польских военнослужащих получили очень высокую оценку. Их оценили как высокопрофессиональные и эффективные".

Президент Польши Квасьневский с самого начала заявил, что он разделяет позицию Соединенных Штатов и Великобритании в иракском конфликте и что Польша окажет им поддержку — как политическую, так и военную.

Теперь, судя по всему, замечает Би-Би-Си, Варшава пожинает плоды своей решимости поддержать Вашингтон и Лондон.

К концу мая около двух тысяч польских военнослужащих могут быть размещены в одном из трех секторов, на которые планируют разделить Ирак. Как предполагается, польские солдаты будут заниматься обеспечением проведения гуманитарных операций, а также решением некоторых задач военного характера.

Министр иностранных дел Великобритании Джек Стро заявил, что детали плана пока еще находятся в стадии проработки. Выступавшие против войны в Ираке Франция и Германия дали понять, что не будут противиться формированию контингента.

Судя по выше приведенным коментариям, Польша, видимо, действительно становится восходящей новой силой новой Европы. И на это есть серьезные основания. Обратим внимание на интервью президента Латвии Вайра Вике-Фрейберга газете "Хандельсблатт", в котором она подвергла резкой критике совместную позицию Германии и России по вопросу об Ираке — конфронтационную по отношению к позиции США, Великобритании и ряда других европейских стран. *"Ось Москва—Берлин нанесла в прошлом неисчислимый урон нашей стране, — сказала Вике-Фрейберга. — И мы надеемся, та ось, что складывается сегодня, — другого рода".* Как указывает газета, это было не что иное, как намек на пакт 1939 между Сталиным и Гитлером. Президент Латвии и ранее делала заявления, вызывавшие болезненную реакцию как к востоку, так и к западу от латвийских границ.

В начале февраля восточноевропейские страны подписали меморандум в поддержку иракской политики США и в пику совместной германо-французской декларации.

В ответ на это президент Франции Жак Ширак рекомендовал новым восточноевропейским демократиям *"держать язык за зубами"*, если не готовы придерживаться общеевропейской позиции. "Как мы можем придерживаться того, чего нет в природе", — возражает на это в газете "Хандельсблатт" Вике-Фрейберга.

За попытку нового диктата по отношению к младшим партнерам по обоим европейским альянсам — НАТО и ЕС — президента Франции злые языки называют в Польше "Жаком Брежневым", а бывший министр иностранных дел Польши Бронислав Геремек, по сведениям еженедельника "Экономист", осудил правительство Польши за недостаточно решительный ответ президенту Франции на его выпад. Подобной точки зрения на конфликт придерживаются многие в Польше. *"Мы чувствуем себя европейцами, но любим Америку"*, — заявила глава Фонда Роберта Шумана в Польше Роза Тун британскому еженедельнику "Экономист".

На вопрос о том, почему столь многие в Восточной Европе готовы поддержать именно далекие от их границ США, а не близкие Германию, Францию и Россию, лауреат Нобелевской премии по литературе Имре Кертес ответил недавно, что в исторической памяти жителей бывших протекторатов Советского Союза сильны чувства благодарности Соединенным Штатам.

Таким образом, Польша начинает играть важную роль в строительстве новой Европы.

Иван МАКАЛОВИЧ.

СУД

Амнистия по-белорусски

"Зигзаги амнистии" — так называлась статья в "Народной воле", опубликованная 17 декабря 2002 года. В ней речь шла о неприменении к ряду категорий лиц, совершивших преступления, амнистии, объявленной им в июле 2002 года. Материал был подготовлен на конкретном примере известного полоцкого предпринимателя Сергея Полякова.

Публикация не прошла незамеченной. Проблему рассматривали на самом высоком уровне: Палата представителей, Администрация президента, Конституционный суд...

Через три месяца вопрос вроде бы разрешился положительно.

Из письма Б.Биккинина, председателя парламентской комиссии по национальной безопасности:

"В настоящее время Комитетом исполнения наказаний Министерства внутренних дел Республики Беларусь осуществляются необходимые меры по полному и безусловному исполнению Закона Республики Беларусь от 15 июля 2002 года "Об амнистии некоторых категорий лиц, совершивших преступления".

И действительно, Комитет исполнения наказаний 31 марта с.г. издал соответствующее распоряжение за №11. И в исправительных учреждениях приступили к освобождению от наказания сроком на один год осужденных, которым в период действия амнистии (до 15 января 2003 года) ее не применили.

10 апреля сокращают на один год трехлетний срок лишения свободы и предпринимателю С.Полякову, а на 21 апреля назначается рассмотрение вопроса о его условно-досрочном освобождении: до конца назначенного судом срока оставалось полгода.

Но досрочный выход на свободу несломленного предпринимателя кому-то, видимо, пришелся не по душе. Кому — остается только догадываться: дальнейшие события ставят много открытых вопросов.

Уже 11 апреля (на следующий день(!) после применения к Сергею Полякову амнистии) Президиум Витебского областного суда отменяет приговор суда по причине... чрезмерной мягкости в части конфискации имущества и направляет дело на новое рассмотрение в тот же (Новополоцкий) суд.

Постановление в этот же день (следовательно — нарочным) доставляют к месту отбывания наказания. И Сергея Полякова водворяют в камеру следственного изолятора.

А на каком основании?

С момента поступления в тюремное учреждение постановления об отмене приговора осужденный перестал быть преступником. А право давать санкцию на заключение под стражу лиц, подозреваемых или обвиняемых в совершении преступления, принадлежит прокурорам и их заместителям (ч.4 ст.126 УПК). Однако, по информации защитника, в деле нет прокурорского постановления о применении к С.Полякову с 11 апреля 2003 года меры пресечения "заключение под стражу". Ничего не говорится о мере пресечения и в постановлении Президиума областного суда, отменившего приговор.

Лишь 21 апреля появляется постановление Новополоцкого суда о продлении С.Полякову срока содержания под стражей. Получается, что 10 суток полоцкого предпринимателя содержали под стражей без санкции?

Возникают вопросы и по самому будущему судебному разбирательству.

Отмененный приговор был вынесен (поставлен) заместителем председателя Новополоцкого суда П.Левченком. В настоящее время Петр Владимирович возглавляет городской суд. Можно ли надеяться, что председатель поручит данное дело такому подчиненному ему судье, который в столь щекотливой ситуации будет беспристрастным?

Не тот ли это случай, когда дело лучше передать в другой суд?

Как понимать ч.12 ст.127 УПК, которая гласит, что в случае повторного применения меры пресечения в виде заключения под стражу по одному и тому же делу срок содержания под стражей исчисляется с учетом времени, ранее проведенного под стражей? Получается, что невиновный на сегодняшний день Сергей Поляков вот уже 20-й месяц находится на тюремных нарах. Хотя содержание под стражей свыше шести месяцев применяется лишь при наличии оснований полагать, что лицо, обвиняемое в совершении тяжкого преступления, может скрыться от суда (ч.4 ст.127 УПК).

В Беларуси все не как у людей. Вот и амнистия к предпринимателю С.Полякову применена в виде перевода из тюремной камеры в следственную и значительного ухудшения условий содержания.

Валерий ЩУКИН.

ДАЙДЖЕСТ

«Аль-Кайеда» пополнила свои ряды командующим нового поколения

Бывший охранник Усамы бен Ладена назначен новым командующим военными операциями террористической организации взамен арестованного в Пакистане Халида Шейха Мохаммеда. Имя 40-летнего Саифа Аль-Аделя значится в списке самых разыскиваемых ФБР террористов. За его поимку назначена награда в 25 миллионов долларов. Власти США обвиняют его в причастности к взрывам у американских посольств в Кении и Танзании в 1998 году.

Ранее Аль-Адель возглавлял разведку "Аль-Кайеды" и отвечал за личную безопасность Усамы бен Ладена. Предполагается, что именно благодаря усилиям Аль-Аделя лидеру "Аль-Кайеды" удалось избежать плена во время войны в Афганистане.

Швейцарцы на референдуме отказались ликвидировать свои АЭС

В ходе состоявшегося в Швейцарии референдума, на который было вынесено девять вопросов, швейцарцы согласились реформировать свои вооруженные силы и систему гражданской обороны и решили, что стране необходимо продолжать использование ядерной энергетики. По итогам голосования было принято решение перевести вооруженные силы страны практически полностью на профессиональную основу, число военнослужащих — действующих и в резерве — сократится более чем на треть: с 350 до 220 тысяч человек. Кроме этого, принято решение об изменении направленности системы гражданской обороны страны: если ранее основной упор делался на последствия войны, в том числе строительство бункеров на случай ядерного удара, то теперь силы гражданской обороны будут заниматься в основном ликвидацией последствий стихийных бедствий.

Швейцарцы отвергли предложения о прекращении строительства новых атомных электростанций и закрытии существующих в течение сорока лет. Более радикальное предложение, предусматривающее ликвидацию национальной ядерной энергетики через тридцать лет, также не получило поддержки. В настоящее время на АЭС в Швейцарии вырабатывается около 40% электроэнергии.

Пакистан выпустил из плена 20 индийцев

20 индийцев, долгое время находившихся в пакистанском плену, были отпущены по приказу премьер-министра Зафарулла Джамали. Среди освобожденных команда лодки (14 человек), два года назад заплывшей в территориальные воды Пакистана и уничтоженной службой береговой охраны. Бывшие пленники вернулись на родину через КПП Вагах, поставленный на единственной открытой дороге между двумя странами. Сопровождавшие индийцев пакистанские военные подарили каждому из них коробку традиционных индийских сладостей, обернутую в зеленую бумагу, — национальный цвет Пакистана.

"Я чувствую себя так, будто заново родился. Не могу объяснить как я счастлив, — сказал отправляющийся домой 25-летний Гурмит Сингх. — Мы бы хотели, чтобы обе наши страны наладили между собой деловые связи, это принесло бы нам процветание". Пакистанский офицер назвал это "очень хорошей инициативой".

Заказчиком убийства Старовойтовой был экс-депутат от ЛДПР?

Заказчиком убийства в 1998 году лидера партии "Демократическая Россия" Галины Старовойтовой был экс-депутат Госдумы. Об этом в эфире радиостанции "Эхо Москвы" сообщила сестра Галины Старовойтовой — Ольга. По ее словам, подозреваемый ранее входил в состав думской фракции ЛДПР. В настоящий момент он проживает в одной из европейских стран. По словам Ольги Старовойтовой, информация о причастности этого человека (чье имя пока не разглашается) была получена в результате допросов людей, задержанных по подозрению в причастности к убийству депутата. При этом, по мнению сестры погибшей, этот депутат Госдумы вряд ли имел какие-то личные претензии к Галине Старовойтовой и скорее всего действовал по чьему-то приказу.

Депутат Государственной думы 1995 г. созыва, лидер партии "Демократическая Россия" Галина Старовойтова была убита в подъезде своего дома в Санкт-Петербурге в ноябре 1998 года.

Пытались угнать самолет с помощью гири и АК-47...

Кубинские власти приговорили к пожизненному заключению пятерых участников неудавшегося захвата пассажирского самолета и еще троих к тюремным срокам от 20 до 30 лет. Согласно заключению суда, обвиняемые — группа кубинских диссидентов — намеревались угнать пассажирский самолет, предназначенный для внутренних рейсов, чтобы улететь на нем в США.

Побег, намеченный на 10 апреля, должен был произойти с острова Молодости. Несостоявшиеся угонщики отобрали у солдата кубинской армии автомат АК-47 и, вооружившись кроме того ножами и физкультурными гирями, собрались на автостоянке в местном аэропорту. По версии кубинского правительства, диссиденты ждали приземления самолета из Гаваны, чтобы, проломив гирями стеклянную стену, выйти на взлетно-посадочную полосу и захватить лайнер. Однако на автостоянке злоумышленники и были арестованы.

В прошлом месяце власти Кубы расстреляли троих угонщиков пассажирского парома, которые также намеревались сбежать в США.

Бельгийская полиция не давала голосовать избирателям в купальниках

Усиленные наряды полиции пришлось выставить перед избирательными участками в Бельгии во время парламентских выборов. Как прокомментировало эту меру предосторожности агентство Бельга, стражи порядка должны были отлавливать граждан в плавках и купальниках. Дело в том, что накануне авиакомпания Virgin, которая специализируется на дешевых полетах внутри Европы, обещала бесплатные билеты в места отдыха тем, кто представит первые 1.500 фотографий в купальнике перед избирательной урной. Полицейские на всякий случай проверяли подозрительных избирателей на предмет вероятного раздевания в торжественный момент исполнения гражданского долга.

Бывший югославский офицер сдался Гаагскому трибуналу

В субботу из Белграда в Гаагу прибыл бывший офицер Югославской народной армии (ЮНА) Мирослав Радич. Радич — один из трех военнослужащих ЮНА, обвиняемых Гаагским трибуналом в убийстве 200 мирных жителей хорватского города Вуковар в сентябре 1991 года. Сам Радич добровольно сдался сербским властям около трех недель назад. Сразу после прибытия в Гаагу он был доставлен к месту предварительного заключения, где будет ожидать начала судебных слушаний.

Тбилиси оказался самым грязным городом Европы

Такой вывод основан на результатах мониторинга атмосферного воздуха в грузинской столице, проведенного экспертами Министерства охраны окружающей среды и природных ресурсов Грузии и британской компании AEA-Technology. Исследования показали, что уровень загрязненности воздуха в Тбилиси превышает допустимые нормы для городов такой же величины и с таким же количеством автотранспорта.

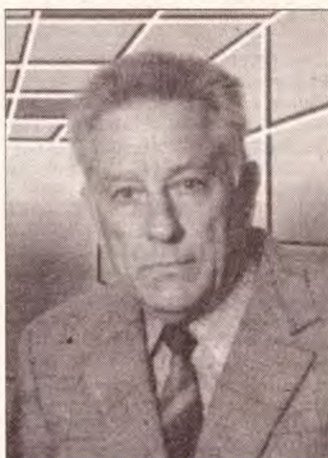
Причиной этого называется низкий технический уровень транспорта и некачественное топливо. По данным Госстата Грузии, почти 70 процентов топлива поступает в страну контрабандным путем.

ПОГЛЯД

Беларусь вядуць шляхам Смаленшчыны

Прыхільнікі палітычнай інтэграцыі Беларусі і Расіі задурылі і працягваюць дурыць галовы даверлівых людзей казкамі пра эканамічную выгаду на выпадак стварэння адзінай саюзнай дзяржавы. Але ніхто з іх і слова не сказаў, ці будзе ў гэтым дзяржаўным аб'яднанні забяспечвацца этнакультурная самабытнасць беларускага народа. Бо ў адваротным выпадку ці ёсць наогул мэтазгоднасць ісці на такую інтэграцыю? Сусветная практыка пераканаўча сведчыць, што ў поліэтнічных дзяржавах вельмі праблематычна з'яўляецца захаванне народамі свайго нацыянальнага "Я".

Асабліва шмат цяжкасцяў з гэтым зведваюць народы, у якіх шмат агульнага ў культуры, побыце, мове, рэлігіі, звычках з той нацыяй, з якой яны цесна збліжаюцца. Сказанае добра пацвярджаецца і прыкладам суседняй нам Смаленшчыны, пра якую і пойдзе гаворка ніжэй.

Леанід ЛЫЧ,
доктар гістарычных навук, прафесар

1. З аднаго кораня

Па-рознаму склаўся лёс славянскіх плямёнаў, што на самым заранку нашай гісторыі ўдзельнічалі ў фарміраванні беларускай народнасці. Некаторыя з іх нават пры самым непасрэдным дачыненні да гэтых кансалідацыйных этнакультурных працэсаў не па сваёй віне аказаліся па-за межамі дзяржавы, якую яны стваралі цаной вялікіх намаганняў і ў якой нарэшце нарадзілася беларуская народнасць. Да такіх славянскіх плямёнаў належыць і адно з іх крывіцкіх адгалінаванняў — смаляне.

Разам з полацкімі крывічамі яны займалі паўночна-ўсходнія і паўночныя землі нашай Бацькаўшчыны, якім наканавана было стаць гістарычнай радзімай беларускай народнасці. У перыяд ранняга сярэднявечча (XII—XIII стст.) у складзе Смаленскай зямлі знаходзіліся такія сённяшнія нашы гарады, як Мсціслаў, Крычаў, Прапойск (з 1945 г. — Слаўгарад) і іншыя населеныя пункты. У этнакультурных працэсах Смаленскай і Полацкай земляў не менш было агульнага, чым у апошняй, скажам, з Турава-Пінскай, з плямёнаў якой таксама складвалася беларуская народнасць. Маецца безліч прыкладаў, калі ўраджэнцы Смаленшчыны плённа працавалі на ніве культуры і адукацыі Полаччыны і наадварот. Такое культурнае супрацоўніцтва прыносіла ўзаемную карысць, асабліва ў сферы духоўнага развіцця.

На думку многіх рускіх і беларускіх філолагаў, што займаліся вывучэннем смаленскіх грамат XIII—XIV стст., ужо ў самых ранніх такіх пісьмовых крыніцах выяўляюцца рысы жывой беларускай мовы. Сказанае датычыць і Смаленскай праўды (дагавора) 1229 г., у якой даюцца звесткі пра гандлёвыя сувязі Смаленска, Полацка, Віцебска з Рыгай і Гоцкім берагам. Пазней беларуская мова набыла яшчэ большае значэнне ў грамадскім жыцці Смаленскага княства. Яна па сутнасці выконвала функцыі дзяржаўнай, як гэта было на той час у Вялікім княстве Літоўскім. Адзначу яшчэ і такі факт: на беларускай мове Лука Смалянін па заказе манаха Аляксея скончыў у 1395 г. напісанне Смаленскага псалтыра, які сёння знаходзіцца ў Гістарычным музеі ў Маскве.

Адчуванне этнічнай ідэнтычнасці полацкіх і смаленскіх крывічоў тлумачыць, чаму яны даволі часта ў сваіх рукапісных крыніцах прыводзяць найбольш важныя звесткі адзін пра аднаго. Так, у вядомым помніку старажытнарускага летапісання — Смаленскім летапісе — паведамляецца пра паход вялікага князя Літоўскага Альгерда і Святаслава Смаленскага на Маскву ў 1370 г., бітву вялікага князя літоўскага Вітаўта з татарамі на рацэ Ворскла ў 1399 г.

Паважлівае стаўленне смаленскіх беларусаў да той часткі сваіх суродзічаў, што жыла ў межах уласнай дзяржавы ВКЛ, не раз з'яўлялася прычынай добраахвотнага пераезду сюды на сталае месцажыхарства. Прычым такое назіралася не толькі ў часы існавання Вялікага княства Літоўскага як асобнай дзяржавы, а і значна пазней, калі яно ўжо з'яўлялася суб'ектам Рэчы Паспалітай.

Паваротным у гісторыі Смаленшчыны стаў 1404 г., калі яна апынулася ў складзе ВКЛ. Далучэнне гэтай крывіцкай дзяржавы да Княства, дзе тады скрозь панавалі беларускія звычаі, культура і мова, спрыяльна адбілася на этнакультурным развіцці смалян, іх удзеле ў фарміраванні беларускай народнасці, арганічнай часткай якой яны з'яўляліся. Смаляне трапілі ў краіну з насельніцтвам, вельмі родным ім. Бачачы ў беларусах ВКЛ шмат агульнага ў культуры і мове, смаляне інтэграваліся ў іх жыццё, а значыцца і ў жыццё ўсяго Княства. І яно шмат выйграла ў выніку такога тэрытарыяльнага прылучэння, бо смаляне мелі досыць значныя для таго часу дасягненні ў эканоміцы і культуры.

Самай важнай падзеяй першых дзесяцігоддзяў знаходжання Смаленшчыны пад юрысдыкцыяй ВКЛ з поўным правам можна назваць складзены ў канцы 20-х гадоў XV ст. невядомым аўтарам у Смаленску адзін з найбольш даўніх помнікаў беларуска-літоўскага летапісання "Летапісец вялікіх князёў літоўскіх". Напісаны ён на старабеларускай мове і належыць да жанру ўласнабеларускай гістарычна-дакументальнай прозы. Галоўная ідэя твора — "усхваленне цэнтралізатарскай палітыкі літоўска-беларускіх князёў, абгрунтаванне гістарычнай неабходнасці і заканамернасці палітычнага аб'яднання літоўскіх, беларускіх і ўкраінскіх зямель у адной дзяржаве — ВКЛ".

У гэты ж час смаленская зямля стала радзімай другога значнага помніка беларускай свецкай літаратуры — "Пахвала Вітаўту". Парупілася пра гэта праваслаўнае духавенства самога Смаленска. Невядомы аўтар быў вялікім прыхільнікам князя Вітаўта і паказаў яго як таленавітага дзяржаўнага дзеяча, "які карыстаецца высокім міжнародным аўтарытэтам. У "Пахвале Вітаўту", створанай у час найбольшай палітычнай магутнасці князя, ідэалагічна абгрунтоўваецца яго аб'яднаўчая палітыка на ўсходнеславянскіх землях, праводзіцца погляд на ВКЛ як на літоўска-славянскую дзяржаву, якая прызнаецца адным з галоўных цэнтраў аб'яднання ўсіх усходніх славян". Аўтар "Пахвалы Вітаўту" не мог не ўсхваляць далучэнне Смаленшчыны да літоўска-славянскай дзяржавы ВКЛ.

Прыкладна ў канцы 30-х гадоў XV ст. у асяроддзі праваслаўнага духавенства Смаленска ўзнік і другі вельмі каштоўны беларускі гісторыка-літаратурны твор — Смаленская хроніка. У ёй апісаны падзеі ў ВКЛ, што адбываліся ў першыя гады пасля смерці Вітаўта, галоўнай з якіх была барацьба Свідрыгайлы з братам Жыгімонтам Кейстутавічам за вялікакняжацкі трон. Смаленская хроніка разам з "Пахвалою Вітаўту", "Летапісцам вялікіх князёў літоўскіх" і іншымі творамі легла ў аснову першага агульнадзяржаўнага летапіснага звода ВКЛ — Беларуска-літоўскага летапісу 1446 года.

Існуюць меркаванні, што Смаленск мог быць месцам нараджэння выдатнага твора ўсходнеславянскага летапісання — Радзівілаўскага летапісу. Захаваўся адзіны яго спіс канца XV ст. Ён складаецца з "Аповесці аб мінулых гадах" і летапісу за XIII ст.

Прыведзеныя вышэй факты сведчаць, як хутка і грунтоўна ўключылася смаленская зямля ў беларускае культурнае жыццё ВКЛ.

...Усё перавярнула-пераблытала вайна Расіі з Рэччу Паспалітай у 1654—1667 гг. Паводле Андросаўскага (Андрусаўскага) перамір'я 1667 г., Смаленшчына навекі падпала пад уладу Рускай дзяржавы.

2. У розных вымярэннях

Ад часу заключэння Андросаўскага перамір'я пачаўся зусім новы перыяд у жыцці смаленскіх беларусаў. Найперш закранула гэта царкоўна-рэлігійную сферу. Усё, што не адпавядала інтарэсам праваслаўнай царквы, рашуча вынішчалася. Па гэтых прычынах сярод смаленскіх беларусаў у большай ступені распаўсюджана праваслаўе, чым у іх заходніх суродзічаў. Яно паклала вялікі адбітак на духоўную і матэрыяльную культуру смалян.

Трапіўшы ў выніку ваенных дзеянняў у склад Рускай дзяржавы, беларусы Смаленшчыны натуральна не маглі не сустрэцца з цяжкасцямі па захаванні сваёй этнакультурнай адметнасці. Страце яе спрыяла прыкметная блізкасць культуры і мовы смаленскіх беларусаў і асноўнага насельніцтва Расійскай дзяржавы. Пры такой блізкасці намнога лягчэй падпасці пад асіміляцыю, чым калі ў адной і той жа краіне жывуць народы з непадобнымі культурамі і мовамі. І свецкія, і духоўныя ўлады праяўлялі непрытоеную зацікаўленасць у тым, каб смаляне як мага хутчэй забыліся на сваю прыналежнасць да беларускага народа і стараліся жыць паводле стандартаў рускай дзяржавы.

Сцвярджаць, што ў смаленскіх беларусаў адсутнічала ўсялякае жаданне захаваць сваё этнічнае "Я", няма сур'ёзных прычын. Гістарычная памяць доўга не пакідала іх. Гэтаму спрыялі шматлікія помнікі матэрыяльнай культуры, якія сведчылі пра колішняе існаванне тут незалежнай ад суседзяў дзяржавы з яе самастойнай знешняй і ўнутранай палітыкай, адметнай культурай і мовай. Як і раней, асноўным прыродным носьбітам традыцыйных духоўных каштоўнасцяў з'яўлялася вясковае насельніцтва, на якое прыпадала пераважная бальшыня ўсіх жыхароў. Яно па-ранейшаму заставалася нязменным захавальнікам і генератарам беларускай культуры і мовы, а разам з гэтым і самой беларускай народнасці на гэтай тэрыторыі Рускай дзяржавы. Гісторык і святар Мурзакевіч пакінуў у 1804 г. такі запіс пра смаленцаў: "У гутарцы іх больш мяккасці беларускай, як цвёрдасці маскоўскай".

Тое, што і да канца XVIII ст. Смаленшчына жыла адрозным ад рускіх этнічных земляў краіны жыццём, прызнаюць многія даследчыкі. Сцвярджаць такое дазваляе і ліст імператрыцы Кацярыны II да князя Вяземскага, у якім выкладаліся яе думкі адносна палітыкі абрусення некаторых ускраінных тэрыторый Расійскай імперыі. У іх, дарэчы, разам з Ліфляндыяй, Фінляндыяй, Малой Расіяй (тагачасная назва Украіны) была ўключана і Смаленшчына. Гэта дае падставы сцвярджаць, што і на момант канчатковага ўключэння гэтай тэрыторыі ў склад Расіі ў 1667 г. тут не атрымаў поўнага панавання рускі фактар. У процівагу ўсяму мясцовае насельніцтва заставалася прыхільным да сваіх спрадвечных этнакультурных традыцый.

Захаванне самабытнасці смаленскіх беларусаў у пэўнай ступені пасадзейнічала далучэнне ў 1772 г. усходнебеларускіх земляў да Расіі ў выніку першага падзелу Рэчы Паспалітай. Зараз ужо ў межах царскай імперыі апынулася даволі значная, паводле сваіх памераў, этнічная беларуская тэрыторыя: да Смаленшчыны далучыліся Полаччына, Віцебшчына, Магілёўшчына. Этнакультурны эфект ад такога ўзбуйнення беларускіх земляў у межах Расіі мог бы быць большым, калі б за часам Рэчы Паспалітай значная частка іх насельніцтва, асабліва яго самыя заможныя і адукаваныя пласты, не здрадзілі беларускаму і не перайшлі на польскі лад жыцця, які быў амаль зусім чужым, невядомым для Смаленшчыны. Яе беларусам куды бліжэй былі свецкія чыноўнікі, прадстаўнікі духавенства, розныя катэгорыі інтэлігенцыі рускага паходжання, чым спаланізаваныя асобы.

Важна, аднак, што такая культурна-моўная раз'яднанасць унутры аднаго і таго ж этнасу не выклікала сур'ёзных канфліктаў паміж людзьмі, і ён працягваў глядзець на сябе, як на нешта адзінацэлае, аднароднае, незалежна ад тэрыторыі свайго пражывання.

Да сённяшняга дня не страцілі сваёй навуковай каштоўнасці апісанні губерняў царскай Расіі, складзеныя афіцэрамі генштаба. Па Смаленскай губерні такія матэрыялы выйшлі ў Санкт-Пецярбургу ў 1862 г. пад рэдакцыяй М.Цэбрыкава. У іх адзначана, што ў той час у яе паўночна-ўсходніх паветах жыло 520 тыс. вялікаросаў, а ў паўднёва-заходніх паветах — да 600 тыс. беларусаў. Тагачасныя рускія гісторыкі верылі гэтым звесткам. Прыведзены яны і вядомым даследчыкам А.Пыпіным у чацвёртым томе кнігі "История русской этнографии. Белоруссия и Сибирь" (1892, с. 84).

Статыстычныя звесткі пра смаленскіх беларусаў — з'ява зусім нярэдкая і для больш позніх публікацый службовага прызначэння ці манаграфічных даследаванняў. Так, з выдадзенай у 1905 г. кнігі "Россия. Верхнее Поднепровье и Белоруссия" даведваемся, што ў Смаленскай губерні на беларусаў прыпадала 46,7 працэнта ад агульнай колькасці яе насельніцтва. Прыкладна ў той жа час сам смаленскі географ і гісторык І.Арлоўскі ў сваёй працы "Краткая география Смоленской губернии" пісаў, што "Смаленскую губерню можна называць беларускай". Шэрагам навукоўцаў сцвярджалася, што яшчэ і на пачатку XX ст. удзельная вага беларусаў у паветах Смаленшчыны, у т.л. і ў самім Смаленскім, была такой жа вялікай, як у суседніх з ёю паветах Магілёўскай губерні, дасягаючы да 90%. Некаторыя даследчыкі, у іх ліку і беларускі навуковец Аркадзь Смоліч (1891—1938), лічылі, што на мяжы XIX—XX стст. з усіх 10 паветаў Смаленскай губерні беларускімі з'яўляліся 7: Смаленскі, Парэцкі, Вяліжскі, Духаўшчынскі, Ельнінскі, Дарагабужскі, Бельскі.

(Заканчэнне на 4-й стар.)

Народная Воля
20 МАЯ 2003 г.

Беларусь вядуць шляхам Смаленшчыны

(Заканчэнне. Пачатак на 4-й стар.)

З прыведзенымі ў навуковай літаратуры звесткамі ніяк не жадалі лічыцца ўлады, афіцыйная статыстыка. Паводле праведзенага ў 1897 г. перапісу, у Смаленскай губерні беларусы складалі толькі 6,6% ад агульнай колькасці жыхароў.

Не выключае сумненняў такі факт: каб на пачатку XX ст. на Смаленшчыну перасталі глядзець як на нешта зусім адрознае ад Беларусі, то ніхто б не адважыўся ўключыць яе тэрыторыю ў адну адміністрацыйную адзінку з этнаграфічнай Беларуссю. А так мы ведаем: калі ў сакавіку 1917 г. на базе Мінскай, Віленскай і Магілёўскай губерняў была сфарміравана Заходняя вобласць (пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі 1917 г. у яе ўключылі і Віцебскую губерню), дык у красавіку 1918 г. яе складовай часткай стала і Смаленская губерня. Як бачым, цвярозыя палітыкі не адзялялі яе ад астатніх беларускіх губерняў.

3. Этнічная катастрофа беларусаў смаленскай зямлі

У нашых супляменнікаў Смаленшчыны, што ад сталых і шматвяковых кантактаў з рускімі не страцілі свайго этнічнага "Я", была вельмі вялікая радасць з таго, што неўзабаве пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі 1917 г. і Смаленшчына атрымала сваю ўласную дзяржаву — Беларускую Савецкую Сацыялістычную Рэспубліку. Да таго ж абвешчана яна была 1 студзеня 1919 г. у самім Смаленску. Улічваючы шырокую прысутнасць беларусаў на тэрыторыі Смаленскай губерні, Масква пагадзілася на ўключэнне яе ў склад БССР. Праўда, знаходзілася яна тут трохі больш за адзін месяц. Бо тая ж самая Масква забрала ў нанова створанай беларускай дзяржавы нават Віцебшчыну і Магілёўшчыну.

У выніку правядзення ў 1924 і 1926 гг. узбуйнення тэрыторыі БССР ёй вярнулі Віцебшчыну і Магілёўшчыну, да толькі не Смаленшчыну, хаця тут было нямала паветаў, дзе колькасна пераважала беларускае насельніцтва. У сувязі з гэтым не лішнім будзе пазнаёміць чытача, як гэтае пытанне высвятляла ў пятым томе першая "Большая Советская Энциклопедия" (М., 1927): "Этнаграфічная Беларуская вобласць ахоплівае, акрамя Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі, таксама некаторыя часткі РСФСР, а менавіта часткі Бранскай, Смаленскай і Пскоўскай губерняў... Адпаведна з картай усходнеславянскіх дыялектаў, складзенай Маскоўскай дыялектычнай камісіяй, беларускія паводле асновы дыялекты распаўсюджаны... ва ўсёй Смаленскай губерні (за выключэннем Порхаўскага павета), у паўднёва-заходняй частцы Цвярской і нават у паўднёвай прымежнай паласе Ленінградскай губерні... Аднак, паколькі насельніцтва Калужскай і Пскоўскай губерняў у большасці выпадкаў адрозніваецца вялікарускімі бытавымі асаблівасцямі (значыцца, не моўнымі, а бытавымі. — **Л.Л.**), і жыхары іх лічаць сябе вялікаросамі, — гэтыя раёны не ўключаюцца ў склад этнаграфічнай Беларусі".

Паводле дадзенага энцыклапедычнага артыкула, Беларусь займала плошчу ў 317 тыс. км², на якой налічвалася каля 12 млн. чалавек (с. 352).

Смаленскім беларусам было надзвычай цяжка жыць у складзе Расійскай Федэрацыі паводле сваіх спрадвечна культурна-моўных традыцый. Мясцовая партыйная і савецкая адміністрацыя ўсяляк ігнаравала патрэбы смаленскіх беларусаў у школах на роднай мове, беспадстаўна апраўдваючы гэта нежаданнем бацькоў пасылаць сваіх дзяцей у такія навучальныя ўстановы, бо ніводзін больш высокі тып навучальных устаноў не працаваў тут на беларускай мове.

На стаўленне смаленскіх беларусаў да пароднага духоўных традыцый вельмі негатыўна паўплываў адыход Рэспублікі Беларусь ад дзяржаўнай палітыкі беларусізацыі, да чаго прыклала руку Масква. Калі пачалася дзяржаўная сістэма ў самой БССР, дык наўрад ці правільна нейкую нацыянальную актыўнасць чакаць ад супляменнікаў у Смаленшчыне. Паводле даных Усесаюзнага перапісу насельніцтва на 7 студзеня 1937 г., у Смаленскай вобласці пражывала ўсяго толькі 13 262 беларусы. Няшмат іх было і ў іншых заходніх абласцях РСФСР, дзе беларусы з'яўляліся аўтахтонамі. І нішто так не паспрыяла скарачэнню іх агульнай колькасці, як страта роднай мовы, якой не знаходзілася месца ў афіцыйным жыцці.

Вядомы рускі і беларускі мовазнаўца Павел Растаргуеў (1881—1959), які шмат часу прысвяціў вывучэнню моўнай сітуацыі на смаленскай зямлі ў 20—30-я гады, зрабіў такую выснову: "Можна гаварыць пра развіццё гаворак на шляху страты іх спаконвечных беларускіх рысаў і замене іх рускімі". І тут трэба памятаць, бо, калі мова смаленскіх беларусаў была зусім незапатрабаванай грамадскім жыццём, яны вымушаны былі авалодваць і карыстацца рускай мовай, што вяло многіх да выракання ад сваёй прыроднай нацыянальнасці і пераняцця рускай. Такому ўсяляк садзейнічалі масавыя дзяржаўныя ўстановы, каб надаць гэтай тэрыторыі СССР цалкам рускае аблічча. У выніку такой палітыкі Смаленская вобласць развівалася цалкам у адпаведнасці з рускімі культурна-моўнымі стандартамі. Пра ўсё гэта добра ведалі смаленскія беларусы, іх культурна-моўная асіміляцыя знаходзіла...

Пад уплывам русіфікатарскай палітыкі смаленскія беларусы... не этнічнай гісторыі Смаленшчыны мае вялікую значнасць. З цвёрдай упэўненасцю можна сцвярджаць: калі гэтыя дзеячы па ўласнай волі, абапіраючыся на актыўную падтрымку сваіх рускіх калег, прывядуць Беларусь у саюзную дзяржаву ў той палітычнай ролі, якую пры царызме адыгрывала Смаленшчына пасля яе захопу, дык у нас будзе адбывацца аналагічная, як у мінулым на тэрыторыі апошняй, культурна-моўная дэфармацыя. Толькі яшчэ больш хутка і разбуральна. Не будзем забывацца, што прыродныя этнакультурныя асновы ў смаленскіх беларусаў перад далучэннем да Расіі былі куды больш моцныя, чым сёння ў нас. Смаленшчына не ўратавалася ад асіміляцыі, хаця доўга і ўпарта супраціўлялася. Дык ці не напаткае ў такім выпадку і Беларусь гаротны лёс беларускай часткі Смаленшчыны? З адказам на гэтае пытанне ніяк нельга марудзіць. Вельмі хацелася б пачуць ад нашай палітычнай і інтэлектуальнай эліты, ці з'яўляецца для іх жаданым смаленскі шлях у выпадку дзяржаўнага аб'яднання Беларусі з Расіяй.

«Гомель» — «Керамін»: другі дубль

У хакейным чэмпіянаце Беларусі за залатыя медалі 11-га першынства пазмагаюцца мінскі "Керамін" і хакейны клуб "Гомель".

У трэцім паўфінальным матчы паміж гродзенскім "Нёманам" і "Гомелем" хакеісты з горада па-над Сожам выйгралі — 6:3. Лік у серыі стаў 3:0.

Больш упартым атрымалася супрацьстаянне мінскага "Кераміна" і магілёўскага "Хімвалакна". Нагадаем, што пасля дзвюх гульняў у Мінску ў серыі захавалася раўнавага — 1:1.

У першай магілёўскай сустрэчы мінчане перамаглі з лікам 3:2. Для агульнага поспеху ў серыі да трох перамог ім заставалася зрабіць адзін крок. Для хакеістаў з Магілёва чацвёртая сустрэча таксама насіла характар рашаючай.

Пры ліку 3:2 на карысць сталічных хакеістаў магіляўчане мелі некалькі момантаў, каб зраўняць лік. Але... Стрымаўшы ціск сапернікаў, мінчане закінулі яшчэ дзве шайбы і выйшлі ў фінал.

"Керамін" і "Гомель" ужо сустракаліся ў фінале Кубка Беларусі. Тады трафей дастаўся гамяльчанам. Як будзе ў чэмпіянаце?

На прэс-канферэнцыі ў Магілёве трэнер мінчан Яўген Лебедзеў адзначыў, што шанцы на перамогу ў фінале ў яго каманды ёсць.

Фінальныя сустрэчы да трох перамог запланаваны на 22, 23 і 26 мая. Калі спатрэбіцца, дадатковыя сустрэчы пройдуць 27 і 29 мая.

Серыя за бронзавыя ўзнагароды паміж гродзенскім "Нёманам" і магілёўскім "Хімвалакном" будзе доўжыцца да дзвюх перамог. Матчы пройдуць 22, 24 і, калі спатрэбіцца, 26 мая.

Віталь ГАРБУЗАЎ.

СПОРТ

Нас чакае мінскі фінал

У паўторных матчах паўфінальнай стадыі Кубка Беларусі па футболе вызначыліся фіналісты. Імі сталі дзве мінскія каманды — "Дынама" і "Лакаматыў".

Мінскія дынамаўцы сустракаліся з футбольным клубам "Гомель". Першая гульня гэтых каманд скончылася нулявой нічыёй. У паўторным паядынку мацнейшымі былі мінчане, якія перамаглі сапернікаў з лікам 2:0.

А вось сталічны "Лакаматыў", хаця і прайграў бабруйскай "Белшыне" — 1:3, згуляе ў фінале. У першай сустрэчы гэтых каманд "Лакаматыў" перамог — 3:0. За кошт мяча, забітага на полі саперніка, мінчане выйшлі ў фінал.

Скарыстаўшыся паўзай ва ўнутраным першынстве, чэмпіён краіны барысаўскі БАТЭ згуляў з "Маладзечна". Гэтая сустрэча павінна была адбыцца ў першым туры чэмпіянату, які быў перанесены з-за неспрыяльных умоў надвор'я.

У гэтай дуэлі барысаўчане перамаглі сваіх апанентаў — 3:2.

Віталь ГАРБУЗАЎ.

Курнікаву выгналі з інстытута

У Маскоўскай акадэміі фізкультуры і спорту вучацца многія зоркі айчыннага спорту: футбаліст Марат Ізмайлаў, руская ракетка Павел Бурэ, тэнісіст Марат Сафін... У мінулым акадэмія выпеставала Льва Яшына, Валерыя Харламава, Ірыну Радніну. У гэтым годзе інстытут павінна была скончыць самая прыгожая расійская тэнісістка Ганна Курнікава. Але гэтаму здарыцца не давялося.

У жніўні 2001 года дэкан факультэта індывідуальнай прафесіянальнай адукацыі Сяргей Табакоў расказваў аб узорнай студэнтцы Курнікавай. Маўляў, адной з яе галоўных рысаў з'яўляецца вялікая працаздольнасць. Усе залікі і экзамены яна спрабуе здаць у патрэбны тэрмін. Зараз Ганна заканчвае 4-ы курс, гэта значыць, дыплом бакалаўра ў яе ў кішэні, паколькі неабходную базавую адукацыю яна ўжо атрымала. Але Курнікава вырашыла вучыцца далей. Скончыўшы 5-ы курс, яна стане спецыялістам і зможа займацца трэнерскай дзейнасцю.

Інстытут фізкультуры скончылі і бацькі Ганны, бацька яе тут выкладае. Але зорны статус не дапамог. Паколькі ўжо тры гады Курнікава не здае залікі і экзамены. Толькі што яе вырашылі адлічыць. Мала хто са студэнтаў гэтаму здзіўляецца.

"Са мной вучацца хакеіст Павел Бурэ і Ганна Курнікава, — расказаў вядомы плывец Яўген Бязручанка. — Дык вось, Бурэ дакументы на паступленне прыносіў сам, а Курнікаву я яшчэ ні разу не бачыў. Проста жанчына-невідзімка.

У ЦСКА за перамогу плацяць па 5 тысяч долараў

Даходы футбалістаў і клубаў — гэта тайна за сямю пячаткамі. Звычайна пра іх кажуць шэптам ці не кажуць увогуле, спасылаючыся на камерцыйную тайну. Але нешта ўсё роўна выплывае на паверхню.

Адзін з ігракоў ЦСКА ў гэтым сезоне перайшоў у другі клуб. Менавіта ён расказаў, што за кожную перамогу ў чэмпіянаце Расіі падапечныя Валерыя Газаева атрымліваюць па 5 тысяч долараў. А за поспехі ў звышпрынцыпіяльных матчах, напрыклад, са "Спартаком", начальства можа і павялічыць стаўку.

Прэзідэнт ЦСКА Яўген Гінер заяўляе для друку, што бюджэт яго клуба на 2003 год складзе каля 13 мільёнаў долараў. Як і ў мінулым годзе. Але Дзяніс Богуш, цяпер ужо былы прэс-аташэ ЦСКА, паведаміў, што ў мінулым годзе бюджэт армейскага клуба пераваліў за 25 мільёнаў долараў. Каму верыць? Атрымліваецца, што віцэ-чэмпіёны Расіі жывуць горш за... самарскія "Крылы Саветаў".

Па словах прэзідэнта "Крылышак" Германа Ткачэнкі, клуб патраціць у гэтым сезоне каля 18 мільёнаў долараў. Заўважым, што ЦСКА купіў чэха Ярошыка за 3,7 мільёна — такіх грошай у Расіі не плацілі яшчэ за ніводнага футбаліста. Паводле неафіцыйных даных, Гінер выплачвае сваім вядучым ігракам каля 40 тысяч долараў за месяц. У "Крылах" нават Ціханаў і Карака атрымліваюць меней. Вось і судзіце, у каго бюджэт большы.

З прыходам у маскоўскае "Дынама" новага генеральнага дырэктара Юрыя Заварзіна "бела-блакітныя" сталі жыць лепш. Кантракт "Дынама" з нафтавай кампаніяй "Юкас" стаў буйнейшай здзелкай у гісторыі расійскага футбола. "Спартаку" таксама дапамагаюць нафтавікі "Лукойла", але Заварзін (дарэчы, былы гендырэктар "Спартака") змог "выбіць" у "Юкаса" на некалькі мільёнаў больш, чым Андрэй Чарвічэнка ў "Лукойла". Таму "Дынама" з лёгкасцю заплаціла за бразільскага нападаючага Альберта 1,2 мільёна долараў, а "Спартак" запрасіў да сябе другога бразільца — Раберта — толькі на правах арэнды.

Парадокс, але дэбютант прэм'ер-лігі — казанскі "Рубін" у фінансавым плане мацней стаіць на нагах, чым лужнікоўскае "Тарпеда" — адзін з вядучых клубаў краіны. "Рубіну" дапамагае мэр Казані Каміль Ісхакаў. З яго дапамогай у каманды з'явілася нямала спонсараў. У выніку "Рубін" купіў за 1 мільён долараў бразільскага футбаліста Роні. "Тарпеда" такія буйныя здзелкі дазволіць сабе не можа. Тым не менш бос каманды Уладзімір Алёшын ставіць задачу падняцца на п'едэстал гонару.

Вольга РАМАНЮК.

ЛЮБОПЫТНО

Обиженный пилот улетел с багажом своих пассажиров

Пилот самолета, принадлежащего авиакомпании CSA Czech Airlines, вылетел в Прагу из Тель-Авива без пассажиров и увез с собой их багаж.

Авиалайнер простоял лишние час и 15 минут, но так и не был разгружен бастующими работниками аэропорта, протестовавшими против снижения зарплат.

Рассердившись на эту медлительность, пилот запросил разрешения у руководства своей компании на возвращение.

"Они позволили выйти 82 пассажирам, но никто не стал выгружать багаж из самолета. Поэтому мы улетели обратно, а багаж сегодня же вернем в Тель-Авив", — пояснил представитель CSA Вацлав Краль.

Железная роза в подарок Петербургу

Ульяновские кузнецы преподнесут оригинальный подарок Санкт-Петербургу на 300-летие.

Железная роза высотой более трех метров и весом 5 тыс. 230 кг вскоре украсит город на Неве.

Изготовление розы продолжалось четыре дня. Кузнецы решили выковать именно розу, потому что это считается вершиной кузнечного мастерства.

Цветок сделан из цельного куска железа без крепежных соединений. Для ковки был использован железный молоток мощностью 1200 тонн.

Японцы научились лечить болезнь Паркинсона

Японские ученые сделали существенный прорыв к лечению паркинсонизма — одного из самых распространенных хронических заболеваний головного мозга, которым страдают преимущественно люди в пожилом возрасте. Новая методика впервые успешно испытана на обезьянах.

Группе специалистов удалось победить болезнь с помощью так называемых зародышевых стволовых клеток, чья особенность заключается в том, что при определенных условиях из них можно получить клетки практически любых органов и тканей. Эти клетки-предшественницы трансформировали в нейроны головного мозга и пересадили яванским макакам с симптомами болезни Паркинсона.

Ученые лишили неандертальцев потомства

Итальянские ученые нашли очередное подтверждение теории, гласящей, что предки современного человека (кроманьонца) не имели ничего общего с неандертальцами, населявшими землю около 40 тысяч лет назад.

Согласно исследованиям, проведенным специалистами Университета Феррары, ДНК кроманьонцев, проживавших на территории Европы 25 тысяч лет назад, и ДНК нынешних европейцев схожи во многих генетических вариациях, присущих человеку вообще.

В то же время в ДНК неандертальцев, обитавших в этих же районах и стоявших хронологически гораздо ближе к ранним кроманьонцам, ученые обнаружили существенные отличия.

Эти данные, по мнению исследователей, позволяют усомниться в существующей гипотезе о том, что в формировании генофонда современной европеоидной расы принимали участие обе группы.

Ученые до сих пор не могут однозначно ответить на вопрос, является ли неандерталец прямым предком человека. Существует предположение, что кроманьонцы и неандертальцы представляли собой две независимые эволюционные ветви и в дальнейшем более развитые предки человека полностью заместили вымерших неандертальцев.

Чытайце нас у Інтэрнеце http://nv.promedia.by

20 мая

АЎТОРАК

Усх. 4.59 Зах. 21.15
Даўж. дня 16.16
Апошняя квадра 23 мая

80 гадоў з дня нараджэння І. М. Сталярова, беларускага мастака, педагога

Вторник, 20 мая

БТ

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00 Новости.
06.10, 07.10 Доброе утро, Беларусь!
08.10 "Зал ожидания". Сериал (Россия). Заключительная серия.
09.15, 17.05 "Тайны Ниро Вульфа". Сериал (США).
10.00 Існасць. Духовная программа.
10.25 "Пары и дуэты-2". Док. сериал (Международный Французский Канал).
10.55 Путешествие дилетанта. "Медвежья академия" в Сморгони.
11.05, 21.55 "Королева сердец". Сериал (Колумбия - Венесуэла).
12.15 Добрый день, Беларусь!
13.05 Мелодрама **"Научись танцевать".** ("Беларусьфильм").
14.20 Добрый день, Беларусь!
15.20 Док. музыкальный сериал "Вспомни о будущем" (Международный Французский Канал). 1-я серия.
15.45 5 чудес.
15.55 "Вокруг шпионы". Анимационный сериал (Международный Французский Канал).
16.20 5 х 5. Информационно-развлекательная программа для старшеклассников.
17.00 Клип-обойма.
18.25 Футбол. Чемпионат Беларуси. "Динамо" (Минск) - "Гомель". Прямая трансляция.
20.30 Короткометражный фильм **"Икота"** (Великобритания).
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама. Информационный канал.
21.45 Новости региона.
22.50 Зона Х.
23.15 Ночной эфир.
00.15 Психологическая драма **"Дикие игры"** (Франция).

ОНТ

08.00, 09.00, 18.00, 20.30, 23.45 Наши новости.
08.05 Телеканал "Доброе утро".
09.05 Мелодрама **"Выйти замуж за капитана".** СССР, 1985 год.
10.35 Многосерийный фильм **"Под Полярной звездой".** 1-я серия.
11.30, 00.00 "Фабрика звезд-2".
12.00 Дисней-клуб: "Ллойд в космосе".
15.05 "Сканер".
15.30 Теория невероятности. "Живая вода". Фильм 2-й.
16.00 Многосерийный фильм **"Досье детектива Дубровского".**
16.55 "Большая стирка" с Андреем Малаховым.
18.10 Лубянка. "Обыкновенный терроризм". Фильм 2-й.
19.00 "Земля любви, земля надежды". Сериал.
20.00 Время.
21.00 "Не только о футболе". Спортивное обозрение.
21.25 "Кто хочет стать миллионером?" с Максимом Галкиным.
22.25 Многосерийный фильм **"Под Полярной звездой".** 2-я серия.
23.25 ОНТ представляет. Профессиональный бокс: "7 дней-7 боев".
00.20 "На футболе" с Виктором Гусевым.

РОССИЯ

07.45, 19.55 Телесериал **"Идиот".**
08.45, 20.55 Телесериал **"Люди и тени-2".**
09.45, 18.50 Вести. Дежурная часть.
10.00, 19.00 Вести.
17.50 "Комиссар Рекс". Телесериал (Австрия - Германия).
19.30 Местное время. Вести - Москва.
19.50 Спокойной ночи, малыши!
22.00 Ток-шоу "Вести +".
22.30 Вести - спорт.
22.40 Боевик **"Мозговая атака"** (США). 2001 г.

КУЛЬТУРА

15.10 "Уроки русского". "Всё о любви..." Рассказы Н.Тэффи читает Ольга Аросева.
15.30 "Любовные сцены великого Пуччини".
16.35 "Крестовые походы". Документальный сериал (Великобритания, 1995).
17.30 Новости культуры.
17.50 "Порядок слов". Книжные новости.
17.55 "Дворцовые тайны". "Румянцевский особняк".
18.25 К 300-летию Санкт-Петербурга. "Час собора". Документальный сериал. Фильм 1-й. "Петропавловский собор".
18.55 "Партитуры не горят". Авторская программа А.Варгафтика.
19.20 "Знаменитые арии". Сцена из оперы Дж.Верди "Макбет".
19.30 "Помогите Телеку". Вечерние истории для самых маленьких.
19.50 "Такая любовь". Художественный фильм (Франция, 2001). Режиссер Ж.Дайан.
21.25 "Что делать?" Программа В.Третьякова.
22.20 "Экология литературы". Анатолий Рыбаков.
23.00 Новости культуры с Владиславом Флярковским.
23.25 "Ночной полет". Ведущий Андрей Максимов.
23.50 Программа передач.

НТВ

14.35 "Семейные ссоры". Ток-шоу "Принцип домино".
16.00 "Сегодня" с Ольгой Беловой.
16.30 Сериал **"Скорая помощь"** (США).
17.25 Документальная драма **"Преступление и наказание".**
18.00 "Сегодня" с Татьяной Митковой.
18.40 Сериал **"Ребята из нашего города".** 6-я серия.
19.45 Детектив **"На углу, у Патриарших-3".** 6-я серия.
21.00 "Страна и мир". Главные события дня.
21.40 Модный сериал **"Секс в большом городе"** (США).
22.25 К 300-летию Санкт-Петербурга. Проект Л. Парфенова "Российская империя: Николай-I". Часть 2-я.
23.40 Сегодня.

СТВ+RenTV

05.30 Музыкальный канал.
06.00 "Большие деньги" с Игорем Потоцким.
06.30, 15.50 "Пауэр рейнджерс, или Могучие рейнджеры". Телесериал.
06.55, 15.25 "Флинт - детектив во времени". Мультипликационный сериал.
07.20 "Минщина. Люди, события, факты".
07.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 "24 часа".
07.50 "СТВ-спорт". Телеальманах.
08.10 "Технология".
08.20 Худ.фильм **"Посланник королевы-2".** США - Канада - Англия, 2001.
10.00 "Родной песни воевода". Документальный фильм.
10.25 "Игровой рефлекс".
10.35 "Столичный футбол с Михаилом Вергеенко". Спортивная программа.
10.55 "Пока горит свеча".
11.25 "Народ против". Телеигра.
12.00 "Вино любви". Теленовелла.
12.55 "У нас все дома". Сериал.
13.50 "Невозможные зеленые глаза". Телесериал.
14.40 "Битлборги". Телесериал.
15.00 "Человек-паук". Мультипликационный сериал.
16.45, 23.15 Проект "Отражение": "Мусульмане". Документальный фильм.
17.35 "Под покровом...". Документальный фильм.
17.50 "Минщина. Люди, события, факты".
18.00 "Здравствуйте, доктор!".
18.15 "Минск и минчане".
18.20 "Тема дня".
18.35 "Невозможные зеленые глаза". Телесериал.
19.50 "СТВ-спорт".
20.05 "Добро пожаловаться...".
20.15 Детский экран. "Добрый вечер, малыш...".
20.35 "Закон и криминал".
20.50 Боевик **"Путь дракона".** Гонконг - США, 1973.
22.50 "Технология".
23.00 "Новости СНГ".
00.00 Драма **"Пещерный человек"** США. 2001.

8-Й КАНАЛ

17.30 Мультпарад.
17.45 Полицейский детектив **"Напарники".**
19.15 Документальный экран.
19.45 Сериал "Влюбленный Д'Артаньян".
20.40 Телемагазин.
20.45 "Вечарніца".
21.00 "Тушите свет!".
21.10 Молодежный триллер **"Безумная и красивый".**

ТВ ЦЕНТР

05.00 Информационно-развлекательный канал "Настроение".
07.50 Газетный дождь.
08.00 Смотрите на канале.
08.05 "Разлученные". Телесериал (Мексика).
08.55 К 300-летию Санкт-Петербурга. "Мятеж реформаторов". Фильм 6-й.
09.25 "Айболит и Бармалей". Мультфильм.
09.40 Телемагазин.
10.00, 13.00, 17.00, 21.00 События. Время московское.
10.15 Телеканал "Дата".
11.10 "Момент истины". Авторская программа А.Караулова.
12.05 Доходное место.
12.10 Петровка, 38.
12.30 Деловая Москва.
13.15 "Инспектор Деррик". Криминальный телесериал (Германия).
14.30 Музыкальная программа "Полевая почта".
15.00 Регионы: прямая речь.
15.30 Идущие вперед.
16.00 "На страже порядка". Телесериал (Франция).
17.15 Детектив-шоу.
18.00 "Загадочная женщина". Телесериал (Венесуэла).
18.50 Пять минут деловой Москвы.
19.00 Лицом к городу.
20.05 "Великая иллюзия". Программа С.Говорухина.
21.45 Отдел "Х".
22.20 Времечко.
22.50 Петровка, 38.
23.10 25-й час. События. Время московское.
23.30 Серебряный диск.
23.50 "По закону". Телесериал (Великобритания).
00.40 - 01.10 "Синий троллейбус". Телефон доверия для полуночников.

EUROSPORT

09.30 Супергоночный уик-энд. Журнал. Повтор.
10.30 Триал. Чемпионат мира в закрытых помещениях. ГП Австрии. Повтор.
11.30 Триатлон. Чемпионат мира. Передача из Испании.
12.30 Футбол. Легенды чемпионата Европы. Франция 1984, 1996, 2000. Повтор.
13.30 Футбол. Обзор матчей.
14.00 Евроголы. Журнал. Повтор.
15.30 Велоспорт. Джиро д'Италия. 9этап. Повтор.
16.30 Велоспорт. Джиро д'Италия. 10 этап. Прямая трансляция.
18.30 Entertainment tapes.
19.30 Евроголы. Журнал. Повтор.
21.15 Бокс.
22.00 Бокс. Матч за звание чемпиона Франции. Прямая трансляция.
00.15 Бокс. Повтор.
01.15 Свободный полет. Повтор.

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: (017) 206-68-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 206-69-04.
E-mail : nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

Рэгістрацыйнае пасведчанне №246. Нумар газеты аддрукаваны з дыяпазітываў заказчыка на УП «Чырвоная зорка», 220073, г.Мінск, 1-ы Загарадны завулак, 3. Падпісаны ў друк у 15.00. Фармат А-2. Тыраж: 29 900 экз. Заказ № 716.